

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “บทบาทของอุทยานการเรียนรู้ในการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการศึกษาของเยาวชนไทย” นี้ได้แบ่งการวิจัยออกเป็นสองส่วน คือ ส่วนที่ 1 เป็นการศึกษาบทบาทขององค์กร กลวิธีการสื่อสาร การดำเนินกิจกรรม ปัจจัยที่สนับสนุน และปัญหาและอุปสรรคในการสื่อสารของอุทยานการเรียนรู้ โดยศึกษาจากเอกสารต่างๆ และการสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และส่วนที่ 2 เป็นการศึกษาเรื่องการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจของเยาวชนที่มีต่ออุทยานการเรียนรู้ โดยใช้การวิจัยเชิงสำรวจ จึงได้นำเสนอผลงานวิจัยออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 การศึกษาบทบาทขององค์กร กลวิธีการสื่อสาร การดำเนินกิจกรรม ปัจจัยที่สนับสนุน และปัญหาและอุปสรรคในการสื่อสารของอุทยานการเรียนรู้

1.1 การศึกษาบทบาทขององค์กร กลวิธีการสื่อสาร การดำเนินกิจกรรม ปัจจัยที่สนับสนุน และปัญหาและอุปสรรคในการสื่อสารของอุทยานการเรียนรู้ โดยศึกษาจากเอกสารประกอบการดำเนินกิจการ รวมถึงข้อมูลจากข่าวและบทความจากสื่อต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงาน

ย้อนอดีตวังเพชรบูรณ์ สู่เส้นทางทีเคพาร์ค ศูนย์การเรียนรู้แห่งใหม่

เมื่อสมัยที่การคมนาคมทางบกยังไม่สะดวกสบายเหมือนทุกวันนี้ พื้นที่แถบบริเวณถนน สุขุมวิท-สี่แยกราชประสงค์ และถนนราชดำริในปัจจุบัน ถือได้ว่าเป็นพื้นที่ว่างเปล่าที่มีพื้นที่กว้างใหญ่ซึ่งห่างไกลจากกรุงเทพฯพอสมควร จนกระทั่งความเจริญแบบตะวันตกได้เริ่มแผ่ขยาย เข้าไปในเมืองหลวง พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้โปรดฯ ให้สร้างพระราชวังปทุมวันขึ้น เพื่อเป็นที่เสด็จประพาสพักผ่อนพระราชฤทัยและยังเป็นที่ให้ประชาชนไปเล่นเรือได้เหมือนใน

สมัยกรุงศรีอยุธยา

พระราชวังปทุมวันนี้เป็นพระราชวังที่มีอาณาบริเวณกว้างขวางมาก จนเมื่อถึงรัชสมัย พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดฯ ให้ตั้งสถานที่แสดงกิจกรรมพิเศษแทนโรงทหาร ในพื้นที่ของพระราชวังปทุมวัน

เซ็นทรัลเวิลด์ อันเป็นที่ตั้งของ TK Park ในปัจจุบันนี้มีประวัติศาสตร์ความเป็นมาอัน ยาวนาน นอกจากจะสัมพันธ์กับพระราชวังปทุมวันเมื่อสมัยรัชกาลที่ 4 แล้ว ยังผูกพันอยู่กับพระ ราชโอรสองค์หนึ่งในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอเจ้าฟ้าจุฑาธุชธราดิลก กรมขุนเพ็ชรบูรณ์อินทราชัย ได้รับ พระราชทานที่ดินบริเวณที่เป็นพระราชวังปทุมวันเดิมจากพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระเจ้าฟ้าจุฑาธุชฯ โปรดฯ ให้สร้างตำหนักประดุม และตำหนักน้อยใหญ่อีกมากมายซึ่งแต่ละ ตำหนักจะมีชื่อตามชื่อเพลงไทยเดิมที่ทรงโปรดเป็นพิเศษ

สมเด็จพระเจ้าฟ้าจุฑาธุชฯ ทรงมีพระปรีชาสามารถในหลากหลายด้านทั้งการออกแบบภายใน ศิลปะการละคร ดนตรี และศิลปะวิทยาการต่างๆ นอกจากนั้นพระองค์ยังมีความมุ่งมั่นในการ พัฒนาการศึกษาไทยโดยเป็นผู้ริเริ่มวางพื้นฐานของโรงเรียนเพาะช่าง และทรงอุทิศพระองค์เพื่อ การพัฒนาการศึกษาของไทยให้เจริญก้าวหน้ามากยิ่งขึ้น

นับเป็นเรื่องบังเอิญที่พระราชประวัตินั้นได้พ้องกับจุดประสงค์ และความมุ่งมั่นของศูนย์ การเรียนรู้แห่งใหม่แห่งนี้ เพราะเจตนารมณ์หลักของชาว TK Park คือ ความมุ่งมั่นที่จะพัฒนา การศึกษาและส่งเสริมการเรียนรู้ของเยาวชนไทยอย่างต่อเนื่องและกว้างขวาง ให้สมกับพระทัย มุ่งมั่นของสมเด็จพระเจ้าฟ้าจุฑาธุชฯ ซึ่งถึงแม้ว่าพระองค์จะทรงได้รับการศึกษาจากชาติตะวันตกตั้งแต่ ทรงพระเยาว์แต่พระองค์ก็มีทรงเล็งถึงรากเหง้าความเป็นไทย

จึงเป็นการสมควรที่จะเกิดพระเกียรติและถวายสักการะด้วยความกตัญญูรู้พระกรุณาธิคุณ อย่างล้นพ้นต่อองค์ผู้ทรงเป็นผู้บุกเบิกการศึกษาอันหลากหลายแก่ชาวไทย เราสามารถแสดงความ เป็นไทยให้แข็งแกร่งแล้ว วัฒนธรรมและวิถีคิดของวัฒนธรรมอื่นๆ ก็เป็นเพียงบทเรียนและ ประสบการณ์ชีวิตที่จะทำให้เราสามารถปรับความเป็นไทยของเราให้มีประสิทธิภาพและเป็นที่ยอมรับได้อย่างกว้างขวางมากขึ้น TK Park เป็นส่วนหนึ่งที่มีเจตนารมณ์หลักที่จะต่อยอดความรู้ ความคิด และจินตนาการของเด็กไทยทุกคนให้กว้างไกลไปอย่างไม่มีที่สิ้นสุด เพราะเราสำนึกอยู่

เสมอว่าจินตนาการเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่จะสร้างโอกาสและพัฒนาสมรรถภาพทางการคิดของ
เยาวชนไทย

การจัดตั้งอุทยานการเรียนรู้

ก่อนที่จะมาเป็นอุทยานการเรียนรู้ รัฐบาลได้จัดตั้งองค์การมหาชนขึ้นมา เรียกว่า องค์การ
บริหารและพัฒนาองค์ความรู้แห่งชาติ โดยมีทั้งหมด 7 หน่วยงาน อยู่ภายใต้องค์การมหาชน
ทั้งหมดก็เพื่อที่จะปฏิรูปการเรียนรู้ของสังคมไทยในรูปแบบต่างๆ นอกจากแบบที่เป็นราชการ โดย
นำเอาความรู้ด้านข้างออกมาเพื่อช่วยกระตุ้นทำให้สิ่งที่มีอยู่ในระบบนั้น ได้รับการพัฒนาเร็วขึ้น

สำนักงานอุทยานการเรียนรู้แห่งนี้เริ่มจากการอยากเห็นห้องสมุดที่มีชีวิต ไม่ใช่ห้องสมุด
เป็นเพียงที่เก็บหนังสือเก่า คนไปนั่งอ่านก็อ่านด้วยความเบื่อหน่าย มีแต่ความเงียบ ไม่มีอะไร
ตื่นเต้น การเปิดดำเนินการของอุทยานการเรียนรู้ต้นแบบจึงได้จัดตั้งขึ้น โดยได้รับความสนับสนุน
ทางรัฐบาลในขณะนั้นและดร. สิริกร มณีรินทร์ ซึ่งดำรงตำแหน่งประธานคณะกรรมการสำนักงาน
อุทยานการเรียนรู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางสถานทูตฝรั่งเศส สถานทูตญี่ปุ่น และ British Council
เพราะยังต้องเรียนรู้จากหลายๆประเทศที่ก้าวหน้าและพัฒนาไปแล้ว

ในอนาคตนั้นต้องการผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ จึงต้องสร้างเด็กไทยในวันนี้ให้สั่งสมความรู้ และ
รักการเรียนรู้ตลอดชีวิต รวมทั้งกล้าคิด กล้าแสดงออก ในปัจจุบันผู้ใหญ่บางครั้งจะไม่ค่อยเข้าใจ
วัยรุ่นเพราะว่ายังมีช่องว่างระหว่างวัยอยู่มาก เนื่องจากเด็กและเยาวชนในวันนี้เป็นกลุ่มที่มีความรู้
แต่ยังไม่สามารถสังเคราะห์เอาออกมาเป็นความรู้ที่ใช้งานได้ เพราะระบบการศึกษายังไม่เอื้ออำนวย
ให้คิดเป็น ทำเป็น และกล้าคิด กล้าทำ เนื่องจากยังติดอยู่ในระบบการเรียนการสอนที่อาจารย์เป็น
ผู้สอนซึ่งมีอยู่ทั่วไปตั้งแต่ชั้นอนุบาลจนถึงมหาวิทยาลัย แม้แต่ระดับปริญญาเอก ถึงจะปรับเปลี่ยน
ไปเป็นระบบนักเรียนเป็นศูนย์กลางแล้วก็ตาม แต่ก็ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็ว ถ้าไม่มี
การแก้ไข เด็กไทยก็จะกลายเป็นคนที่เรียนไปเพื่อเอาประกาศนียบัตรแต่ละชั้นเท่านั้น แต่ไม่ได้
เรียนแล้วได้ความรู้ เรียนแล้วตกผลึกนำความรู้มาบูรณาการเพื่อการแก้ปัญหาในชีวิตหรือเพื่อการ
ค้นหาตัวเอง

อุทยานการเรียนรู้เป็นสิ่งที่หนึ่งที่จะทำให้เด็กเริ่มค้นหาตัวตนของตัวเองได้ตั้งแต่อายุยังน้อย
เพราะหากเด็กไม่สามารถค้นหาตัวเองได้เขาก็แสดงว่าจะอยู่ไปวันๆ โดยไม่สามารถวางแผนชีวิตได้
เลย อุทยานการเรียนรู้จะช่วยเปิดโลกทัศน์ให้เด็กๆ ได้เห็น ได้รู้ และได้ถามตัวเองตลอดเวลา ทำให้
เด็กค้นหาตัวเองพบว่าชอบอะไร มีความสุขกับอะไรแล้วทำอะไรถนัด เก่งเรื่องอะไร มันจะช่วยทำ

ให้สามารถวางแผนชีวิตได้อย่างดี ถ้าหากว่าบางคนยังค้นหาตัวเองไม่เจอจนเป็นผู้ใหญ่ชีวิตคงจะก้าวหน้ายากดังนั้นการค้นหาตัวเองจึงเป็นสิ่งสำคัญ เพราะเมื่อเป็นผู้ใหญ่จะมีการรวมความคิดที่มีประโยชน์เพื่อตนเอง ครอบครัว และประเทศ

กรุงเทพฯจะเป็นอุทยานการเรียนรู้ต้นแบบ เมื่อทำการศึกษาค้นพบแล้วว่าสิ่งไหนดี และเมื่อปรับปรุงอยู่ตัวแล้ว จึงจะขยายไปยังเมืองใหญ่ๆ ทั้งหมด เพื่อที่จะสร้างคนไทยให้มีความรู้ กล้าคิด กล้าแสดงออก กล้าที่จะเรียนรู้ แล้วชอบที่จะเรียนรู้ และทันสมัย ทันเหตุการณ์ของโลก โดยที่ยังไม่ทิ้งความเป็นไทย

ดังนั้นเมื่อ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรีมีความคิดและปรารถนาที่อยากให้มีห้องสมุดมีชีวิต เพื่อเป็นพื้นฐานของการสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ตามนโยบายของรัฐบาลโดยความรับผิดชอบของดร. สิริกร มณีรินทร์ การทำงานเพื่อจัดตั้งอุทยานการเรียนรู้ นั้น ทำให้ท่านได้พบ ได้สร้าง และได้ขยายเครือข่ายพันธมิตรของคนที่รักหนังสือ รักเสียงดนตรี รักศิลปวัฒนธรรม รักเทคโนโลยี รักการทำกิจกรรม ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นผู้เชี่ยวชาญในแต่ละด้านที่แตกต่างกัน แต่สิ่ง que ทุกคนมีหัวใจและความฝันตรงกันอย่างหนึ่งคือ “รักและปรารถนาดีต่อเด็ก”

เครือข่ายกัลยาณมิตรทุกกลุ่มที่ช่วยกันผลักดันความฝันให้อุทยานการเรียนรู้ต้นแบบ “ห้องสมุดมีชีวิตสำหรับวัยรุ่น” แห่งแรก กลายเป็นความจริงขึ้นมาได้ เพราะทุกคนอยากเห็นเด็กวัยรุ่นไทยสามารถข้ามความสับสนในช่วงรอยต่อของชีวิตระหว่างวัยเด็กกับวัยผู้ใหญ่ได้อย่างปลอดภัย และยืนอยู่ได้ด้วยสติปัญญา และทักษะทางอาชีพที่ตรงกับความรักและความถนัดที่เด็กได้ค้นพบตัวตนจากการอ่าน, การเรียนรู้และการฝึกฝน

อุทยานการเรียนรู้จะเป็นพื้นที่อีกแห่งหนึ่งที่สร้างกระบวนการเรียนรู้ให้กับเด็กไทย เป็น “พื้นที่มีวามสุขทางปัญญาในทางสร้างสรรค์” เพื่อเป็นการเสนอทางออกอีกทางหนึ่งให้กับเยาวชน ด้วยการนำเสนอหาสาระที่อยู่ในความสนใจ และ “โดนใจ” วัยรุ่น ในรูปของสื่อที่หลากหลายไม่ว่าจะเป็นหนังสือ คนตรี ภาพยนตร์ และกิจกรรม

อุทยานการเรียนรู้จึงเป็นห้องสมุดที่มีมากกว่าหนังสือ และมีกลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจนคือ วัยรุ่น ซึ่งแตกต่างจากการดำเนินงานของหอสมุดแห่งชาติซึ่งเก็บรวบรวมหนังสือทุกเล่มที่มีการจัดพิมพ์ รวมทั้งเก็บรักษาหนังสือเก่าที่เป็นมรดกสำคัญของชาติ อุทยานการเรียนรู้ยังแตกต่างจากห้องสมุดประชาชนซึ่งให้บริการกับประชาชนทั่วไป ดังนั้นอุทยานการเรียนรู้จึงมิได้มีหนังสือทุกเล่ม แต่จะมีหนังสือแทบทุกเรื่อง คนตรีแทบทุกแนว และกิจกรรมแทบทุกรูปแบบที่อยู่ในความ

สนใจของวัยรุ่น

วันนี้อุทยานการเรียนรู้จึงเป็นส่วนที่ช่วยเติมเต็มให้กับโครงสร้างพื้นฐานหลักของการศึกษาและเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนไทยให้มีความแข็งแรงและสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น เป็นอีกหนึ่งทางเลือกของการเรียนรู้ ด้วยวิธีการทำงานในเชิงรุกเพื่อจูงใจเด็กและเยาวชนให้อ่านหนังสือ และรู้สึกสนุกกับการเรียนรู้มากที่สุด รวมทั้งยังเป็นการทำงานที่ช่วยสร้างความงดงามของการบูรณาการศาสตร์และศิลป์หลากหลายสาขาเข้าด้วยกัน ทำให้ได้เห็นความเชื่อมโยงกันระหว่างหนังสือกับดนตรี กับภาพยนตร์ กับกิจกรรม ซึ่งสามารถสร้างพลังอย่างแรงกล้าของจินตนาการได้อย่างมาก และเชื่อว่าสิ่งนี้จะช่วยจุดประกายจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ของวัยรุ่นได้เป็นอย่างดี และอุทยานการเรียนรู้ยังเป็นเวทีของความคิด ความฝัน ด้วยความมุ่งมั่นและการกำหนดแนวคิดจากกรอบความคิดเห็นของกลุ่มเยาวชน

ดังนั้น ตลอดเวลานับตั้งแต่เริ่มดำเนินงาน จึงมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มผู้รู้ในสาขาอาชีพต่างๆ เพื่อให้มีความพร้อมที่จะปรับเปลี่ยนและปรับปรุง เพื่อให้อุทยานการเรียนรู้เป็น “ห้องสมุดมีชีวิตสำหรับวัยรุ่น” ได้อย่างยั่งยืน

เรียนรู้จากต่างแดน

การริเริ่มที่จะสร้างอุทยานการเรียนรู้ให้มีความสวยงามทั้งทางสถาปัตยกรรม และมีความน่าสนใจในการเข้าไปศึกษาหาความรู้ จึงมีการไปศึกษาห้องสมุดมีชีวิตจากประเทศต่างๆ เพื่อนำมาเป็นแบบอย่างในการสร้างอุทยานการเรียนรู้ให้มีความเหมาะสมกับความต้องการ และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดตั้ง ได้แก่ ประเทศฝรั่งเศส (The Georges Pompidou Centre) ประเทศอังกฤษ (Idea Store) ประเทศญี่ปุ่น (Sendai Mediatheque) ประเทศสิงคโปร์ (Library@Orchard)

กรอบยุทธศาสตร์สำนักงานอุทยานการเรียนรู้

วิสัยทัศน์

อุทยานการเรียนรู้จะเป็นกลไกหลักสำคัญในการเสริมสร้างความรู้ พัฒนาความคิด บูรณาการภูมิปัญญา โดยผ่านกระบวนการส่งเสริมการรักการอ่าน การแสวงหาความรู้และการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ เพื่อเป็นกำลังสำคัญในการเสริมสร้างปัญญาแก่สังคมไทย

พันธกิจ

อุทยานการเรียนรู้เป็นรูปแบบหนึ่งของแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตแห่งอนาคตที่เน้นการปลูกฝัง และส่งเสริมนิสัยรักการอ่านเพื่อสร้าง และแสวงหาความรู้ในบรรยากาศการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ ทันสมัย มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เชื่อมโยงเครือข่ายกระจายความรู้ ใน ลักษณะศูนย์รวมสื่อและข้อมูลที่สะดวกในการเข้าถึงและใช้บริการ ประกอบด้วยสิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ต่างๆ และเป็นการส่งเสริมสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้ สาธารณะ รวมทั้งการพัฒนาความสามารถของแต่ละบุคคลตลอดชีวิต อันจะเป็นกำลังสำคัญในการ สร้างสรรค์พัฒนาประเทศและสังคมให้ยั่งยืน

อุทยานการเรียนรู้มุ่งเพิ่มคุณค่า (Value-added) และเสริมความแข็งแกร่ง (Strengthening) เพื่อเติมเต็มส่วนที่หน่วยจัดการศึกษาและการส่งเสริมวัฒนธรรมของส่วนราชการหรือหน่วยงานที่มี การดำเนินอยู่แล้วยังไม่ครอบคลุมประชากรกลุ่มเป้าหมายหรือมีข้อจำกัดในการดำเนินงาน

วัตถุประสงค์

อุทยานการเรียนรู้มุ่งที่จะสร้างเด็กและเยาวชนไทยให้เป็นประชาชนที่แข็งแกร่งของ ประเทศไทยและมีบทบาทสนับสนุนให้เยาวชนมีส่วนร่วมกับสังคมในระบอบประชาธิปไตย ตลอดจนมีเป้าหมายในการพัฒนาการศึกษาของเยาวชนและประชาชนโดยพัฒนาทางเลือกใหม่ใน การศึกษาและกิจกรรมนันทนาการทั้งทางด้านสถานที่และสภาพแวดล้อม โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เป็นแหล่งการเรียนรู้ที่เน้นการปลูกฝังและส่งเสริมนิสัยรักการอ่านและการแสวงหา ความรู้ด้วยทักษะหลากหลายทางในบรรยากาศการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์และทันสมัย
2. ส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนมีนิสัยรักการอ่าน การแสวงหาความรู้ และการเรียนรู้อย่าง สร้างสรรค์ตลอดชีวิต
3. ส่งเสริมและสนับสนุนให้เยาวชนและประชาชนมีโอกาสพัฒนา แลกเปลี่ยน และ แสดงผลงานที่มีความคิดสร้างสรรค์ รวมทั้งสามารถสร้างนวัตกรรม ผลผลิต หรือชิ้นงานจาก การผสมผสานด้านศิลปะ วัฒนธรรม ค่านิยมหรือวิถีชีวิต นวัตกรรม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ในรูปแบบที่หลากหลาย

กลุ่มเป้าหมาย

อุทยานการเรียนรู้แบ่งกลุ่มเป้าหมายที่มารับบริการ ดังนี้

กลุ่มเป้าหมายหลัก ได้แก่ เยาวชน (ในช่วงอายุ 13-25 ปี ซึ่งอาจแบ่งย่อยตามความ แตกต่างกันระหว่างเป็นกลุ่มวัยรุ่น (Teenagers) อายุ 13-19 ปี และ วัยหนุ่ม (Young-Adult) 20-25 ปี

กลุ่มเป้าหมายรอง ได้แก่ เด็ก พ่อแม่ ผู้ปกครอง
กลุ่มประชาชนที่สนใจ

ทั้งนี้ อุทยานการเรียนรู้ตระหนักถึงเยาวชนหญิงชายซึ่งเต็มไปด้วยจินตนาการ อุดมการณ์ พลังอันมหาศาลที่เป็นกำลังสำคัญ ในการสืบต่อการพัฒนาสังคม เพื่อสร้างแรงคลอใจให้กับเยาวชน ช่วยกันสร้างสังคมที่ดีขึ้นและเพื่อพัฒนาเยาวชนให้เป็นคำตอบแทนการเป็นปัญหาสังคม ดังนั้น เยาวชนจึงเป็นกลุ่มเป้าหมายหลัก เนื่องจากเยาวชนเป็นวัยระหว่างรอยต่อของการเป็นเด็กไปสู่การเป็นผู้ใหญ่ “การเปลี่ยนแปลง” (Transition) ดังกล่าว เกี่ยวข้องกับความนึกคิดและพฤติกรรมที่ปรับเปลี่ยน โดยมีสาเหตุจากแรงกระตุ้นพื้นฐานที่นำไปสู่ความเข้าใจตนเอง สังคม และบทบาทของตนเองต่อสังคม

กรอบยุทธศาสตร์

สำนักงานอุทยานการเรียนรู้กำหนดกรอบยุทธศาสตร์เพื่อการขับเคลื่อนไปสู่เป้าหมายตามวิสัยทัศน์ พันธกิจและวัตถุประสงค์ ไว้ดังนี้

1.ยุทธศาสตร์การเพิ่มขีดความสามารถในการดำเนินงานขององค์กร

เพื่อเป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการดำเนินงานขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ

ประกอบภารกิจ 2 ประการ ได้แก่

(ก) การออกแบบโครงสร้างและระบบบริหารสำนักงาน (Organization Infrastructure) ให้มีขนาดเล็กลดระดับชั้นการปฏิบัติ แบ่งส่วนงานภายในบนพื้นฐานของลักษณะงานแบบโครงการ (Project-based Management) เพื่อให้เกิดความคล่องตัว ยืดหยุ่นและมีกลไกที่เปิดโอกาสให้ประชากรกลุ่มเป้าหมายเป็นศูนย์กลางในการมีส่วนร่วมเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาร่วมคิดร่วมบริหารจัดการในความพยายามที่จะเพิ่มมูลค่าของสิ่งที่มีอยู่แล้ว (อาคาร/สถานที่/สินทรัพย์อื่นๆ) ในลักษณะการวิจัย พัฒนางานจากแหล่งความรู้ภายนอก เพื่อเสริมประสิทธิภาพการดำเนินงานของอุทยานการเรียนรู้ โดยเน้นสาระหลัก ดังนี้

1. ยกระดับการปฏิบัติการกิจของอุทยานการเรียนรู้โดยกำหนดเป้าหมายความสำเร็จที่ชัดเจน อันจะนำไปสู่การเป็นอุทยานการเรียนรู้ของชาติ

2. มีกลไกที่มีประสิทธิภาพในการส่งเสริมกระบวนการอ่าน/แสวงหาความรู้/เรียนรู้ อย่างสร้างสรรค์ของประชาชน อย่างทั่วถึง

3. ส่งเสริม/สนับสนุนให้เกิดความร่วมมือของทุกภาคส่วนของสังคม (ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน/ชุมชน) ในการพัฒนาเครือข่ายองค์ความรู้/กระจายความรู้ และสิ่งอำนวยความสะดวกทางการส่งเสริมการอ่าน/การแสวงหาความรู้อย่างสร้างสรรค์ของประชาชน

4. สร้างบทบาทใหม่ของกระบวนการศึกษา/เรียนรู้อย่างสร้างสรรค์เพื่อสนับสนุนการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในประเทศอันจะนำมาซึ่งความสามารถในการแข่งขันของประเทศ และเกิดการพัฒนายั่งยืน

(ข) การออกแบบการพัฒนาและจัดการองค์ความรู้ของอุทยานการเรียนรู้ (Knowledge Infrastructure) ให้มีรูปแบบและลักษณะของการจัดการและพัฒนาองค์ความรู้ในฐานะเป็นแหล่งการเรียนรู้ในรูปแบบซึ่งประกอบด้วย

- การพัฒนา/เชื่อมโยงเครือข่ายกระจายความรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนกลุ่มเป้าหมาย โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ในลักษณะศูนย์รวมสื่อและข้อมูลที่สะดวกในการเข้าถึงและใช้บริการประกอบด้วยสิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ต่างๆ และเป็นการส่งเสริมสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้สาธารณะรวมทั้งการพัฒนาความสามารถของแต่ละบุคคล

- การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ต่างๆ และเป็นการส่งเสริมสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้สาธารณะรวมทั้งการพัฒนาความสามารถของแต่ละบุคคล โดยเน้นการปลูกฝังและส่งเสริมนิสัยรักการอ่านเพื่อสร้าง และแสวงหาความรู้ในบรรยากาศการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ ทันสมัย

- การวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ เพื่อเน้นการปลูกฝังนิสัยรักการอ่านเพื่อสร้างและแสวงหาความรู้ในบรรยากาศ การเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ พร้อมทั้งการวิจัยในเรื่องอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ระบบหนังสือ สิ่งอำนวยความสะดวก เป็นต้น

2.ยุทธศาสตร์การพัฒนานวัตกรรมระบบข้อมูลความรู้/การเรียนรู้สู่เยาวชน/ประชาชน กลุ่มเป้าหมายด้วยการจัดหาและพัฒนาระบบข้อมูลความรู้ (หนังสือ ฯลฯ) ระบบการเรียนรู้ ที่ตรงตามความต้องการของเยาวชน/ประชาชนกลุ่มเป้าหมาย และสามารถกระตุ้นให้เกิดบรรยากาศแห่งปัญญาและการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ ประกอบด้วยกิจกรรมที่สำคัญใน 4 ด้าน คือ

(1) การประสานงานกับพื้นที่ทางสังคม (Public Sphere) ที่มีเงื่อนไขแตกต่างกัน ได้แก่ ในกรุงเทพฯ กับต่างจังหวัด หรือ ในเขตเมืองกับเขตชนบท หรือ ในย่านบันเทิงธุรกิจกับย่านชีวิตชุมชน เพื่อให้เข้ามาร่วมกันจัดสร้างแหล่งการเรียนรู้ร่วมกัน ถือเป็นวิถีการร่วมเรียนรู้ เพื่อค้นหาระเบียบวิธีในการดำเนินการจัดตั้งและดำเนินการแหล่งการเรียนรู้ในภาวะทางสังคมและเศรษฐกิจที่หลากหลาย

(2) การประสานงานกับพื้นที่ภาควิชาการ เพื่อสร้างกลุ่มสนใจ (Critical Mass) ทางวิชาการ สาขาหลากหลายให้เข้ามาร่วมสังเคราะห์ปรัชญา และทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีฐานรากจากวัฒนธรรมไทยให้เกิดเป็นกรอบคิด และพื้นฐานในการปลูกฝังอุทยานแห่งการเรียนรู้ให้แพร่หลายสามารถ

ปรับใช้ได้ สถานการณ์และประชาคมที่มีความต้องการแตกต่างกัน อันจะส่งผลให้เกิดความยั่งยืนของอุทยานแห่งการเรียนรู้

(3) การประสานงานจัดการเรียนรู้ และวิจัยกระบวนการนโยบายการเรียนรู้ทั้งในระดับประเทศ และในระดับท้องถิ่น เพื่อค้นหารูปแบบที่จะพัฒนานโยบายสาธารณะที่มีนัยสำคัญต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ในหมู่ประชาชนอย่างกว้างขวางและลุ่มลึก

(4) การแลกเปลี่ยนบทเรียนและประสบการณ์กับกระบวนการจัดการเรียนรู้ในสากลและนานาชาติ เพื่อเสนอผลสรุปของกระบวนการวิชาการที่ได้สังเคราะห์รวบรวมมาจากการทำงานอย่างแท้จริง ที่สามารถนำมาเปรียบเทียบกับวิธีการที่ดำเนินการในองค์กรต่างๆ ทั่วโลก ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ข้ามพรมแดนและเป็นแรงจูงใจให้นักวิชาการทั้งในระดับท้องถิ่นและในสถาบันระดับประเทศได้มีโอกาสสื่อความรู้ให้เป็นสากล อันจะเป็นผลให้พื้นฐานเชิงวิชาการของการจัดการการเรียนรู้มั่นคงด้วยความเป็นศาสตร์ที่ยอมรับทั่วไปได้ ทั้งนี้เพื่อการดำเนินงาน ดังนี้

- การจัดทำฐานข้อมูลความรู้ที่เกี่ยวกับแหล่ง/คลังความรู้ หนังสือ สื่อ และการบันทึกความรู้ในรูปแบบต่างๆ
- การพัฒนานวัตกรรมกระบวนการเรียนรู้ของคนไทย และสากล เพื่อการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้สาธารณะ
- การจัดทำฐานข้อมูลกลุ่มเป้าหมาย ผู้ผลิตผู้จัดทำ และงานวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการอ่าน และการแสวงหาความรู้
- การบูรณาการองค์ความรู้ท้องถิ่นและสากลสู่ประชาชน

3. สร้างเสริมการมีส่วนร่วมและพันธมิตรเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Partnership) โดยการสร้างพันธมิตรใน 2 มิติ ได้แก่

มิติที่ 1) ภาครัฐทั้งในระบบราชการที่มีหลายกระทรวง ทบวง กรม ที่กำลังปรับเปลี่ยนตามเงื่อนไขการปฏิรูประบบราชการ รวมไปถึงราชการส่วนภูมิภาค และท้องถิ่น ซึ่งกำลังปรับแนวคิดการประสานงานให้สอดคล้องกับเงื่อนไขการกระจายอำนาจ และระบบการเงินการคลังใหม่ กลุ่มนี้จะช่วยสนับสนุนทรัพยากรและรองรับความชอบธรรมของการขับเคลื่อนกิจกรรม

มิติที่ 2) ภาควิชาการเป็นกลุ่มนักคิด นักวิชาการ และนักวิจัยที่มีความสนใจการเรียนรู้ในหลายด้านทั้งด้านเทคนิคการเรียนรู้ ด้านวัฒนธรรม ด้านชุมชน ตลอดจนด้านนโยบายสาธารณะ กลุ่มนี้จะช่วยสร้างฐานความรู้และเนื้อหาทางความรู้สำหรับช่วยสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้และการจัดกิจกรรมของอุทยานแห่งการเรียนรู้

4. ยุทธศาสตร์ในการสร้างภาพลักษณ์และการประชาสัมพันธ์ (Public Image)

การก่อตัวของอุทยานแห่งการเรียนรู้เกิดขึ้นในท่ามกลางความสับสนต่อบทบาทของภาครัฐ ภาคเอกชนและสิทธิประชาคม อันเป็นผลจากการปฏิรูปสังคมและการเมืองอย่างฉับพลันในทศวรรษที่ผ่านมา แม้ว่าการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้จะก่อให้เกิดความตื่นตัวให้แสวงหาวิธีการจัดการในพื้นที่สังคมสาธารณะที่แปลกแยกออกมาจากแบบแผนชีวิตสังคมที่ดำเนินอยู่ แต่ความคาดหวังของกลุ่มคนต่างๆ ในสังคมที่มีต่อกลไกทางสังคมใหม่ๆ ที่กำลังเกิดขึ้นมักจะแตกต่างกันอย่างมาก จนทำให้องค์กรที่เกิดขึ้นใหม่ๆ ตกเป็นจำเลยที่ไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการที่หลากหลายเหล่านี้ได้

ดังนั้นการวางกรอบขั้นตอนการเคลื่อนไหวเป็นการก้าวขึ้นที่ชัดเจนจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่จะใช้รากฐานการสื่อความเข้าใจกับสาธารณชนให้ได้โดยเร็ว การวางยุทธศาสตร์ด้านภาพลักษณ์จึงเป็นความจำเป็น โดยมีขั้นตอนสำคัญดังนี้ คือ

(1) การวางรากฐานขั้นตอนการจัดตั้งองค์กรทั้งในระดับองค์กรกำกับและควบคุมนโยบาย ระดับองค์กรบริหารแผนงาน และโครงการ ตลอดจนกรอบวิธีการในการจัดการ โครงการ (Project Based Administration) โดยที่จะต้องสร้างความยอมรับในหมู่ภาคีที่จะเข้าเป็นแนวร่วม (Alliance) เพื่อให้การทำงานกับกลุ่มภาคีเป็นไปอย่างกลมกลืน

(2) การศึกษาแนวคิดและปฏิกิริยาของกลุ่มภาคี และภาคส่วนต่างๆ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือสำคัญในการวางแผนการวางตัว (Positioning Strategy) ในแต่ละระยะต่อไป ทั้งนี้ กรอบคิดเรื่องการปรับการวางตัวน่าจะเป็นแผนที่ปรับเปลี่ยนได้ตลอดเวลา (Rolling Plan)

(3) การวางกิจกรรมการเปิดตัวภาคีด้านต่างๆ และในเหตุการณ์ต่างๆ โดยใช้สื่อสารานาชนิดเพื่อให้สามารถปรับรูปแบบของกิจกรรม และเสนอผลการทำกิจกรรมต่อสาธารณชนได้อย่างต่อเนื่องและชัดเจน การศึกษาค้นคว้าหาช่องทาง (Channels) ของสื่อด้านต่างๆ ที่จะนำมาสร้างเป็นส่วนหนึ่งของระบบการเรียนรู้แบบบูรณาการอันจะเป็นการเปิดเวทีการเรียนรู้ที่กว้างขวางขึ้นโดยจัดกิจกรรมส่วนนี้เป็นการสื่อสารสองทางที่ทั้งรับทั้งส่งได้อย่างคล่องตัวกลวิธีส่วนนี้อาจจะใช้เป็นเครื่องมือในการเปิดโอกาสให้ประชาคมกลุ่มที่ต่างๆ ที่สนใจจะเข้าร่วมกันกับอุทยานแห่งการเรียนรู้ได้เสนอตัวเข้ามา และได้ร่วมพัฒนาแนวคิด วิธีการจนเกิดเป็นนวัตกรรมการเรียนรู้รูปแบบใหม่ๆ ขึ้นได้ตลอดเวลา

1.2 การศึกษาบทบาทขององค์กร กลวิธีการสื่อสาร การดำเนินกิจกรรม ปัจจัยที่สนับสนุน และปัญหาและอุปสรรคในการสื่อสารของอุทยานการเรียนรู้ โดยการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจำนวน 11 ท่าน ซึ่งมีผลการสัมภาษณ์ดังนี้

อุทยานการเรียนรู้ (Thailand Knowledge Park)

สำนักงานอุทยานการเรียนรู้เกิดจากความต้องการสร้าง “ห้องสมุดมีชีวิต มีการเปลี่ยนแปลง มีหนังสือดี ทันสมัย อย่างต่อเนื่องตลอดเวลา” ที่สำคัญคือเพื่อส่งเสริมให้คนไทยรักการอ่าน และการเรียนรู้อย่างจริงจัง อุทยานการเรียนรู้ได้รับความเห็นชอบจากมติ ครม. ในปี พ.ศ. 2547 จัดตั้งให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีบรรยากาศสร้างสรรค์ ทันสมัย สะดวกในการเข้าถึง และการให้บริการ เพื่อปลูกฝังนิสัย รักการอ่าน ด้วยการเรียนรู้ด้วยตนเองและการเข้าร่วมกิจกรรมที่สร้างสรรค์ที่หลากหลาย และเป็นห้องสมุดที่มีมากกว่าหนังสือ

คณะทำงานของอุทยานการเรียนรู้ได้ศึกษาเรื่องราวของการจัดทำห้องสมุดให้มีชีวิตในประเทศต่างๆ เช่น ประเทศฝรั่งเศส (The Georges Pompidou Centre) ประเทศอังกฤษ (Idea Store) ประเทศญี่ปุ่น (Sendai Mediatheque) ประเทศสิงคโปร์ (Library@Orchard) ซึ่งทำให้เห็นพ้องกันว่า การอ่านหนังสือเป็นฐานสำคัญของการเรียนรู้ ตามมาด้วยการปฏิบัติให้รู้จริง และจากการระดมความคิดร่วมกับเครือข่ายทั้งผู้ใหญ่และเยาวชน ช่วยให้คณะทำงานตกผลึกความคิดในเรื่องของแนวทางการจัดตั้งที่จะปลูกจิตวิญญาณรักการอ่านหนังสือด้วยกิจกรรมสนุกสนานและหลากหลายศิลปวัฒนธรรมที่ตรงกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย

จุดมุ่งหมายของอุทยานการเรียนรู้ คือ เป็นอีกหนึ่งทางเลือกของการเรียนรู้ (Alternative Learning) ของเด็กและเยาวชนไทยและเป็นจุดแลกเปลี่ยนของเยาวชนในด้านความรู้และประสบการณ์อย่างสร้างสรรค์ ด้วยหนังสือ สื่อต่างๆ และกิจกรรมหลากหลายรูปแบบ อีกทั้งเป็นพื้นที่ที่เยาวชนจะได้ทดลองและเพื่อให้เกิดความถนัด สิ่งที่ตนเองต้องการ และความสนใจ เฉพาะตัว ตลอดจนเป็นพื้นที่สำหรับเด็กและวัยรุ่นได้มีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ ตั้งแต่ต้นรวมทั้งการเปิดโอกาสได้ทำงานในส่วนต่างๆ เช่น การเป็นผู้บริการในส่วนห้องสมุด หมุนเวียนกันเป็นผู้เขียนบทความในเว็บไซต์ เป็นต้น

ดังนั้น อุทยานการเรียนรู้ต้นแบบ ซึ่งปัจจุบันได้ย้ายมาจากเดิมชั้น 6 มาเป็นชั้น 8 อาคารศูนย์การค้าเซ็นทรัลเวิลด์โซน D วันนี้จึงเป็นห้องสมุดที่มีมากกว่าหนังสือ เพราะนอกเหนือจากที่กล่าวแล้ว ที่นี้ยังช่วยเติมเต็มให้โครงสร้างพื้นฐานหลักของการศึกษาและเรียนรู้ของเด็กและ

เยาวชนไทยให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น รวมทั้งยังสร้างความงดงามของการบูรณาการศาสตร์ และศิลปะหลากหลายสาขาเข้าด้วยกันทำให้เห็นความเชื่อมโยงระหว่างหนังสือ ดนตรี ภาพยนตร์ กิจกรรม และไอที ซึ่งสามารถสร้างพลังอย่างแรงกล้าให้กับจินตนาการของเด็กและเยาวชนไทยยุค โลกาภิวัตน์ในทุกวันนี้

ห้องสมุดมีชีวิต (Reading Park and Mediatheque)

พื้นที่ใหม่แห่งอ่าน ฟัง คิด และถามได้เต็มที่

ห้องสมุดที่รวบรวมสื่อการเรียนรู้ในรูปแบบต่างๆ ทั้งหนังสือ วารสาร เพลง ซีดี ดีวีดี ที่สามารถรองรับนักอ่านได้มากกว่า 2,000 คน/วัน หนังสือมากกว่า 30,000 เล่ม วารสารภาษาไทย และภาษาต่างประเทศกว่า 200 ชื่อเรื่อง รวมถึง Digital TK ทั้ง E-book, Multimedia และ Virtual Reality ในเนื้อหาต่างๆ ครอบคลุมทั้งไทยและสากล ให้บริการยืมหนังสือและวารสาร บริการค้นคว้าข้อมูล หลักสูตรฝึกอบรม รวมถึงเป็นพื้นที่ในการแลกเปลี่ยนความรู้ที่ไม่มีขีดจำกัด

พื้นที่ต่างๆ แบ่งออกเป็นโซนดังนี้

ห้องสมุดสำหรับเด็ก (Kid's room) รวบรวมหนังสือและสื่อการเรียนรู้สำหรับเด็กเล็กทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษเยาวชน Juvenile หนังสือสำหรับเด็กเริ่มหัดอ่าน Book Start บรรยายภาพในห้องสมุดสำหรับเด็ก เต็มไปด้วยกลิ่นไอของการ “เรียนสนุก” และ “เล่นอย่างมีสาระ” ที่จะทำให้เด็กๆ เพลิดเพลินกับการเรียนรู้ ได้แก่ บ้านต้นไม้ ที่ซึ่งเด็กๆ จะได้ปีนป่ายขึ้นไปอ่านหนังสือบน “บ้าน” ส่วนตัว รังผึ้ง (Honey comb ladder) สำหรับให้นักอ่านน้อยได้เพลิดเพลินกับหนังสือเล่มโปรดในมุมสุดโปรด หรือสระน้ำพักใจคลายเครียดให้เด็กๆ ได้ลงไปแหวกว่ายเล่น (อากาศ) เย็นใจไปพร้อมๆ กับการอ่านหนังสือทั้งในสระและขอบสระ

มุม Book Wall สำหรับเด็กโตและผู้ใหญ่ เพลิดเพลินกับการเรียนรู้ได้อย่างไม่จำกัดกับกำแพงแห่งความรู้ที่อัดแน่นไปด้วยหนังสือนานาชนิด และบันไดรักการอ่าน

ห้องเงียบ (Quiet room) ห้องแสดงหนังสืออ้างอิง Reference books ห้องเงียบ (Quiet) นี้เหมาะสำหรับผู้ที่ต้องการความสงบในการอ่านหนังสือและใช้โปรแกรมการทำงานจากเครื่องคอมพิวเตอร์ในห้องซึ่งมีให้บริการ 6 เครื่อง และสำหรับผู้รักการชมภาพยนตร์ คนตรี คอนเสิร์ต หรือกีฬา ก็มีบริการให้ชม DVD On demand จากคอมพิวเตอร์อีก 2 เครื่องด้วย

ห้องสมุดดนตรี (TK Music Library) สำหรับผู้ชื่นชอบเสียงเพลงเป็นชีวิตจิตใจ คือ คลังดนตรีมิติใหม่ที่รวบรวมข้อมูลดนตรีหลากหลายประเภทจากทั่วทุกมุมโลก ครั้งแรกในประเทศไทยที่นำเสนอห้องสมุดดนตรีใน 2 รูปแบบ คือ

1) คลังข้อมูลของห้องสมุดดนตรี TK Music Library ที่มีตั้งแต่การให้บริการหนังสือวารสารและนิตยสารทางด้านดนตรี ให้หยิบอ่านเพิ่มเติมหรือยืมกลับไปอ่านที่บ้านได้

2) ห้องสมุดดนตรีเสมือนผ่านระบบสื่อสารอินเทอร์เน็ต (Virtual TK Music Library) ที่ให้ทั้งความรู้และความเพลิดเพลิน เช่น ประวัติความเป็นมา ดนตรีประเภทต่างๆ ทั้งไทยและสากล โดยในแต่ละประเภทเพลงนั้นๆ ประกอบด้วยตัวอย่างเพลงสามารถเปิดฟังได้ พร้อมกับคู่มือเรื่องประกอบตั้งแต่ยุคเก่าจนถึงสมัยใหม่ และสามารถศึกษาประวัติบุคคลสำคัญทางด้านดนตรีในสมัยรัชกาลที่ 1 ถึงรัชกาลที่ 9 โดยเข้าไปในส่วนของคนรพวาทีศรีรัตนโกสินทร์ นอกจากนี้ยังมีเครื่องดนตรีทั้งไทยและสากลกว่า 150 ชิ้น ที่สามารถฟังเสียงได้ทุกชิ้นและกดเล่นเครื่องดนตรีนั้นๆ ได้เสมือนเป็นเครื่องดนตรีจริงๆ (ประเภทเครื่องดี) และเกมดนตรี เป็นเกมที่จัดทำขึ้นมาโดยใช้ข้อมูลจากฐานข้อมูลที่มีอยู่แล้วในเว็บ นอกจากนี้ยังมี Multimedia ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์ศิลปินนักร้อง ที่มีความสามารถแตกต่างกันไป ไม่ว่าจะเป็นความสามารถในการแต่งเพลง หรือเล่นดนตรี

นอกจากนี้ก็ยังมียอดสถานี ipod station ที่ได้มีการบันทึกเพลงใหม่ๆทั้งไทยและสากลกว่า 300 เพลงโดยจะมีการปรับปรุงพร้อมบันทึกเพลงใหม่ๆ ทุก 2 สัปดาห์

ห้องสมุดไอที (IT Library) รวมวิทยาการการเรียนรู้ด้าน IT ตั้งแต่อินเทอร์เน็ต มัลติมีเดีย รวมถึงการจัดกิจกรรมและหลักสูตรอบรมด้านไอที เพื่อเพิ่มความพร้อมให้เยาวชนตื่นตัวกับการเรียนรู้ทางเทคโนโลยีได้อย่างทันโลกทันยุคสมัย กับหนังสือและวารสาร ความรู้ด้านไอทีมากกว่า 1,000 รายการ รวมถึง software program ฝึกหัดต่างๆ อีกมากมาย

ห้องวีอาร์ (Virtual Reality) พื้นที่ของการเรียนรู้ผ่านสื่อมัลติมีเดียหรือภาพเสมือนจริง (Virtual Reality) ที่เป็นการผสมผสานระหว่างคอมพิวเตอร์กราฟิกสามมิติและเกมเข้าด้วยกัน สนุกเพลิดเพลินกับเกมสื่อภาพเสมือนจริงที่ผสมผสานสาระความรู้ใหม่ๆ ที่พัฒนาโดยฝีมือคนไทย เช่น เกมผีไทย เกมรามเกียรติ์ เกมอยุธยา เกมสุโขทัย เป็นต้น

ลานสานฝัน (Open Square) เวทีสำหรับการแสดงออกทุกพลังสร้างสรรค์ของเยาวชนไทย ทั้งดนตรี การแสดง เเสวนา กิจกรรมหลากหลายจากเยาวชนและมีอาชีพบนพื้นที่กว่า 200 ตรม. ที่สามารถปรับรูปแบบการใช้งานได้หลากหลาย ที่พร้อมด้วยอุปกรณ์ แสง เสียง ภาพ เวที และอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ตามมาตรฐานสากลของโรงละครขนาดเล็ก

มินิเธียเตอร์ (Mini Theatre) ห้องฉายภาพยนตร์ขนาด 100 ที่นั่ง ซึ่งสามารถแบ่งเป็น 2 ห้องได้ ในกรณีที่มีการจัดฉายภาพยนตร์สำหรับกลุ่มเล็ก จัดฉายภาพยนตร์ทั้งภาพยนตร์ไทยและต่างประเทศ หนังสือ Animation ทั้งไทยและต่างประเทศ ซึ่งภาพยนตร์ที่คัดเลือกมาจัดฉายมีทั้งจากโครงการความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน เช่น หอภาพยนตร์แห่งชาติ คัดเลือก “100 หนังสืไทยที่คนควรดู” และจากมูลนิธิหนังไทย จัดฉายภาพยนตร์สั้นและ Animation หรือโครงการความร่วมมือจากสถานทูตต่างๆ ซึ่งการฉายภาพยนตร์ที่มินิเธียเตอร์ นอกจากจะให้ความบันเทิงแล้วยังมีรายการเสวนากับวิทยากรด้านภาพยนตร์ก่อนและหลังการฉายภาพยนตร์ เพื่อให้ความรู้และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้ชมด้วย อีกทั้งยังเป็นเวทีเปิดให้เยาวชนคนรุ่นใหม่ได้นำผลงานภาพยนตร์ที่สร้างสรรค์จากจินตนาการและพลังสมอง มานำเสนอให้ชมด้วย

ห้องประชุมอเนกประสงค์ (Learning Auditorium) ที่สามารถใช้งานได้ทุกประเภทไม่ว่าจะเป็นพื้นที่จัดแสดงศิลปะการแสดงระบำ รำ ฟ้อน ดนตรี รวมถึงการฝึกอบรมด้านไอทีและการจัดประชุมสัมมนา

นอกจากนี้ TK Park ยังใส่ใจในทุกรายละเอียดกับการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ด้อยโอกาสทางสังคม (Disable) ในการเลือกหนังสือบนพื้นที่ที่ออกแบบเป็นพิเศษสำหรับรถเข็น รวมถึงพื้นที่ทางเดินสำหรับผู้พิการทางสายตาและหนังสืออักษรเบรลล์ไว้ให้บริการ

สำหรับโครงการ Digital TK Park ซึ่งเป็นโครงการที่จัดทำขึ้นให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์สำคัญของรัฐบาลที่ต้องการผลักดันประเทศไทยสู่สังคมฐานความรู้ (Knowledge based society) ซึ่งมีเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นกลไกสำคัญในการสร้างนวัตกรรมหรือองค์ความรู้ใหม่ให้คนไทยทั้งปวงได้รับโอกาสเท่าเทียมกันที่จะเรียนรู้ และพัฒนาความสามารถของคนไทยอย่างไร้ข้อจำกัดทางด้านขอบเขต โดยโครงการ Digital TK Park นี้ประกอบด้วย

อุทยานการเรียนรู้เสมือน (Virtual TK Park) ที่มีลักษณะจำลองการดำเนินงานของอุทยานการเรียนรู้ด้วยการนำเสนอเนื้อหา และสื่อการเรียนรู้ต่างๆ เพื่อให้บริการแก่ประชาชนอย่างกว้างขวางและทั่วถึง ผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีการป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ไว้แล้ว

ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ (TK E-Library) ที่ให้บริการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ออนไลน์หรือที่เราเรียกกันสั้นๆ ว่า “eBook” โดยผู้ใช้บริการสามารถเลือกหนังสืออ่านได้ในขณะที่ออนไลน์ (online) รวมถึงสามารถดาวน์โหลดไปอ่านบนเครื่องของผู้ใช้บริการเองได้ในระยะเวลาที่กำหนด เป็นห้องสมุดที่เปิดให้บริการ 24 ชั่วโมง ทางอุทยานการเรียนรู้ได้รวบรวมวารสารและหนังสือร่วมสมัยของสำนักพิมพ์ต่างๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศที่ผ่านการตกลงเรื่องลิขสิทธิ์นำมาจัดทำในรูปแบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์ผสมที่มีทั้งภาพและเสียง รวมถึงหนังสือหายาก หนังสือโบราณที่มีคุณค่าที่มีการศึกษาค้นคว้าข้อมูลประกอบเพื่อให้เหมาะสมสำหรับการเผยแพร่แก่เยาวชน

เรียนรู้ควิทัศน์ (TK Edutainment VDO/Clip) ซึ่งเป็นการนำเนื้อหาสาระ กิจกรรม งานสัมมนาต่างๆ ของอุทยานการเรียนรู้ส่วนบริการที่ได้มีการบันทึกไว้มาจัดทำในรูปแบบสื่อมัลติมีเดียเพื่อทำการเผยแพร่ออนไลน์ได้

ชุมชนออนไลน์ (Online Community) ที่มีกิจกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มสมาชิก (Online Interactive Activity) อยู่สม่ำเสมอเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลและความรู้ระหว่างสมาชิก และเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้จะมุ่งเน้นการจัดทำ Online Community Learning โดยจะดำเนินโครงการ TK Guru โดยเชิญวิทยากรผู้เชี่ยวชาญแขนงต่างๆ มาให้ความรู้และคำแนะนำแก่ผู้สนใจหรือสอบถาม ซึ่งจะทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อันเป็นพื้นฐานของสังคมฐานความรู้

ทั้งนี้ผลจากการดำเนินโครงการ Digital TK Park จะทำให้สำนักงานอุทยานการเรียนรู้พัฒนาเป็นศูนย์การแบ่งปันความรู้ (Knowledge Sharing Center) ที่รวบรวมคลังความรู้และนวัตกรรมองค์ความรู้จากผลผลิตของสำนักงานอุทยานการเรียนรู้เอง และประสานงานการเลือกสรรและจัดทำจากหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนนำมาให้บริการเผยแพร่อย่างทั่วถึง ช่วยให้เกิดการสื่อความรู้ที่เป็นสากลและการเรียนรู้อย่างไร้พรมแดน เป็นการส่งเสริมเยาวชนให้มีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องโดยการจัดการบริหารองค์ความรู้ (Knowledge Management) (สุภาณี เลิศจิระประเสริฐ, หัวหน้ากลุ่มงานบรรณารักษ์ และกลุ่มงานห้องสมุด, สัมภาษณ์, 13 กุมภาพันธ์ 2550)

บทบาทขององค์กร

อุทยานการเรียนรู้เปิดให้บริการตั้งแต่วันอังคาร ถึงวันอาทิตย์ตั้งแต่เวลา 10.00 – 20.00 น. การสมัครสมาชิกต้องชำระเงินค่าสมัครหรือต่ออายุสมาชิกรายปี สำหรับอายุไม่เกิน 25 ปี 100 บาท อายุ 26-59 ปี 200 บาท และสำหรับอายุ 60 ปีขึ้นไป 100 บาท ทั้งนี้จะยกเว้นค่าสมาชิกแก่เยาวชน ผู้พิการและผู้ด้อยโอกาส สมาชิกของอุทยานการเรียนรู้จะได้รับสิทธิพิเศษในการยืมหนังสือกลับบ้านได้ครั้งละ 2 เล่มเป็นเวลา 7 วัน โดยการเติมเงินค่าประกันหนังสือในบัตร ถ้าเป็นหนังสือภาษาไทย 300 บาท หนังสือภาษาอังกฤษ 1,000 บาท และยังได้ร่วมกิจกรรมพิเศษต่างๆ เช่น VR (สื่อเสมือนจริง), Workshop, Camping, Training และสามารถเข้าไปค้นคว้าหาความรู้และดูปฏิทินกิจกรรมของอุทยานการเรียนรู้ได้ที่เว็บไซต์ www.tkpark.or.th

จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องพบว่า การจัดกิจกรรมในแต่ละเดือนนั้นถูกกำหนดจากการประชุมของคณะกรรมการอุทยานการเรียนรู้ โดยพิจารณาจากบริบทของสังคมในช่วงนั้น และเทศกาล วันสำคัญต่างๆที่มีในเดือนนั้น เช่น เรื่อง พอเพียงตามรอยพ่อ ก็จะจัดในช่วงที่เป็น

กระแสนของสังคมเนื่องในวโรกาสเป็นวาระที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงครองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี เรื่อง มหัศจรรย์พรรณพฤกษ์ จะจัดลือกับงานราชพฤกษ์ ที่รวบรวมพรรณไม้หลากหลายชนิดจากทั่วโลกมาจัดแสดงในประเทศไทย

“*theme* เรื่องในแต่ละเดือนกำหนดโดยคณะกรรมการของอุทยานการเรียนรู้ *lifestyle* ของคนในช่วงนั้นๆ บริบทของสังคมว่ามีความสนใจเรื่องอะไร หรือวันสำคัญต่าง เช่น วันไอรัก ก็จะจัดในช่วงของวันวาเลนไทน์ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับความรัก”

(ขวัญธร มงคลเลิศพล. เจ้าหน้าที่บริหาร ฝ่ายกิจกรรม. สัมภาษณ์, 13 กุมภาพันธ์ 2550)

“การจัดกิจกรรมถูกกำหนดโดยนโยบายจากคณะกรรมการผู้บริหารที่มีการประชุม *theme* สำคัญๆ ในการนำเสนอกิจกรรม ตามเทศกาล”

(สุภาณี เลิศจิระประเสริฐ. หัวหน้ากลุ่มงานบรรณารักษ์ และกลุ่มงานห้องสมุด. สัมภาษณ์, 13 กุมภาพันธ์ 2550)

ความเหมาะสมและหลากหลายของกิจกรรม

โดยรวมแล้วคิดว่ากิจกรรมที่จัดขึ้นในแต่ละเดือนมีความเหมาะสมทั้งจำนวนวันที่มีการจัดกิจกรรม และกิจกรรมที่จัดตามความสนใจของกลุ่มเป้าหมาย รวมถึงค่อนข้างจะหลากหลายเมื่อเทียบกับพื้นที่ที่มีอยู่ค่อนข้างจำกัด ซึ่งโดยส่วนใหญ่จะได้รับความสนใจจากเด็กและเยาวชนมากกว่าวัยผู้ใหญ่ แต่ก็จะมีการจัดสลับสับเปลี่ยนกิจกรรมที่แตกต่างกันออกไปในแต่ละสัปดาห์ เพื่อให้ครอบคลุมถึงกลุ่มผู้ใช้บริการทุกวัย เช่น ในส่วนของเด็กและเยาวชน ก็จะมีกิจกรรมวาดภาพระบายสี เล่นกีฬา ดนตรี ในส่วนของบุคคลทั่วไปก็จะเป็นการฝึกฝนอาชีพ การประดิษฐ์ของใช้ต่างๆ และการเสวนา และมีส่วนหนึ่งที่คิดว่ายังต้องปรับปรุงในรายละเอียดของการจัดกิจกรรมให้เกิดความเชื่อมโยงกับการอ่าน และกระจายความสนใจของแต่ละกิจกรรมให้มากขึ้น แม้ว่าบางกิจกรรมจะไม่ได้ได้รับความสนใจมากเท่าที่ควร แต่ทุกกิจกรรมล้วนแล้วแต่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน

“ถ้ามองในแง่ความเหมาะสมกับ *target group* และจำนวนวัน ค่อนข้างจะเหมาะสมและมีความหลากหลายค่อนข้างมาก ด้วยพื้นที่เท่านี้มีสภาพพอเพียง บางกิจกรรมคิดว่ายังมากอยู่ ยังไม่สามารถกระจายกิจกรรมออกไปถึงกลุ่ม *target* ได้มากนัก บางกิจกรรมผลตอบรับค่อนข้างน้อยแต่ก็ทำให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน”

(ขวัญธร มงคลเลิศพล. เจ้าหน้าที่บริหาร ฝ่ายกิจกรรม. สัมภาษณ์, 13 กุมภาพันธ์ 2550)

“มีความหลากหลาย แต่ผู้มาใช้บริการยังจับจุดไม่ได้ว่าเชื่อมโยงกับการอ่านได้อย่างไร เพราะที่ผ่านมามีการนำเสนอที่แยกส่วนกัน”

(สุภาณี เลิศจิระประเสริฐ. หัวหน้ากลุ่มงานบรรณารักษ์ และกลุ่มงานห้องสมุด. สัมภาษณ์, 13 กุมภาพันธ์ 2550)

“มีความเหมาะสม เพราะทุกกิจกรรมจะเหมาะกับทุกวัย โดยเฉพาะวัยรุ่นจะมีกิจกรรมเยอะมาก แต่วัยสูงอายุหรือวัยผู้ใหญ่ก็จะมีการจัดกิจกรรมสนทนา เสวนา สม่่าเสมอตลอดทั้งเดือน”

(อภิรดี แฝ้วพงษ์. เจ้าหน้าที่ฝ่ายประชาสัมพันธ์. สัมภาษณ์, 9 กุมภาพันธ์ 2550)

“เหมาะสม เนื่องจากทรัพยากรสารสนเทศที่ให้บริการมีความหลากหลาย เช่น หนังสือทั่วไป หนังสืออ้างอิง คอมพิวเตอร์ ฯลฯ”

(ประภาสิริ มั่นนาค. บรรณารักษ์. สัมภาษณ์, 7 กุมภาพันธ์ 2550)

“ขึ้นอยู่กับ theme ของเรื่อง เช่น เรื่องมหัศจรรย์พรรณพฤกษณ์ จะจัดสื่อกับงานราชพฤกษ์ feedback ก็จะดีกับ target คนที่สนใจเรื่องพืชพรรณ ในขณะที่เด็กเล็กก็อาจมีโอกาอ่านหรือสัมผัสได้น้อย กลับกันใน week ต่อมาก็จะเอาสิ่งต่างๆ ที่เข้าถึงสัมผัสได้มากขึ้น เช่น การปลูกต้นไม้ การฉายภาพยนตร์”

(ขวัญธร มงคลเลิศพล. เจ้าหน้าที่บริหาร ฝ่ายกิจกรรม. สัมภาษณ์, 13 กุมภาพันธ์ 2550)

“กิจกรรมมีความหลากหลายตามช่วงวัยของผู้ใช้บริการ เช่น การจัดกิจกรรมทำขนมไทย และของเล่นจากใบมะพร้าว สำหรับบุคคลทั่วไป การจัดกิจกรรมวาดภาพ ระบายสี และเล่านิทาน สำหรับเด็กและเยาวชน”

(ปนัดดา ศรีวรกุล. บรรณารักษ์. สัมภาษณ์, 8 กุมภาพันธ์ 2550)

“มีความหลากหลายมาก เพราะมีกิจกรรมต่างๆ สลับสับเปลี่ยนไปในแต่ละสัปดาห์ เพื่อตอบสนองกับบุคคลทุกกลุ่ม”

(ณัฐชัย วงศ์เตชะสกุล. บรรณารักษ์. สัมภาษณ์, 8 กุมภาพันธ์ 2550)

การมีส่วนร่วมของเยาวชนในการเข้าใช้บริการและร่วมกิจกรรม

การจัดกิจกรรมต่างๆ ได้รับความสนใจมาจากเยาวชนทั้งการใช้บริการห้องสมุด และการจัดกิจกรรมต่างๆ ซึ่งจะแบ่งออกเป็นหลายส่วนตามความสนใจ ซึ่งสถานที่จะเป็นตัวกำหนดกลุ่มเป้าหมาย เช่น เด็กเล็กจะให้ความสนใจในการร่วมกิจกรรมของห้องเด็ก เยาวชนจะมีกิจกรรมในบริเวณของลานสานฝัน ซึ่งจะมีเยาวชนเข้าร่วมกิจกรรมมากในวันหยุดเสาร์และอาทิตย์ โดยเฉพาะกิจกรรมที่เกี่ยวกับการศึกษา คนตรี การจัด workshop ทั้งการจัดกิจกรรมในและนอกสถานที่

“เยาวชนให้ความสนใจเป็นอันดับหนึ่ง ร่วมกิจกรรมทุกประเภทที่จัด ไม่ว่าจะในสถานที่ หรือนอกสถานที่ ประสบความสำเร็จทุกกิจกรรมและทุกค่ายกิจกรรม”

(อภิรดี แฝ่วพงษ์. เจ้าหน้าที่ฝ่ายประชาสัมพันธ์. สัมภาษณ์, 9 กุมภาพันธ์ 2550)

“target การจัดกิจกรรมมองไปที่เยาวชนและครอบครัว แต่ตัวสถานที่จะเป็นตัวกำหนด เช่น ห้องเด็กก็จะมีเด็กอายุ 2-15 ปี ลานสานฝันจะเป็นวัยรุ่น ถ้ามาเป็นครอบครัวทุกคนในครอบครัวก็จะสามารถร่วมกิจกรรมได้ เช่นเดียวกับภาพยนตร์ก็จะฉายหนังให้เหมาะสมตาม target ในช่วงนั้นๆ”

(ขวัญธร มงคลเลิศพล. เจ้าหน้าที่บริหาร ฝ่ายกิจกรรม. สัมภาษณ์, 13 กุมภาพันธ์ 2550)

“เยาวชนให้ความสนใจมากในบางกิจกรรม กิจกรรมต่างๆ จะแบ่งเป็นหลายส่วน workshop บางอย่างที่ไม่เคยทำหรือไม่เคยเห็นก็จะสนใจเป็นพิเศษ”

(ประกาย สินจะโป๊ะ. บรรณารักษ์. สัมภาษณ์, 13 กุมภาพันธ์ 2550)

“ในวันเสาร์-อาทิตย์ที่มีกิจกรรม มีเยาวชนให้ความสนใจมากอยู่ในระดับที่น่าพอใจอย่างยิ่ง แต่ส่วนใหญ่ที่ร่วมกิจกรรมยังอยู่ในกลุ่มอายุระดับประถมมากกว่าระดับมัธยม และมหาวิทยาลัย”

(ยุทธินัย ช่างเจริญ. เจ้าหน้าที่ฝ่ายกิจกรรม. สัมภาษณ์, 9 กุมภาพันธ์ 2550)

“ประสบความสำเร็จมากในด้านกิจกรรมคนตรีที่มีศิลปินรับเชิญที่เป็นที่รู้จักในหมู่วัยรุ่น”
(สุภาณี เลิศจิระประเสริฐ. หัวหน้ากลุ่มงานบรรณารักษ์ และกลุ่มงานห้องสมุด. สัมภาษณ์, 13 กุมภาพันธ์ 2550)

กลวิธีการสื่อสารของเจ้าหน้าที่

ในด้านกลยุทธ์ที่ใช้ในการสื่อสารนั้น เจ้าหน้าที่แต่ละท่านก็มีเทคนิคที่แตกต่างกันออกไป ตามวัยของผู้ใช้บริการ ซึ่งแบ่งออกได้ ดังนี้

1. คูตามกลุ่มเป้าหมาย เนื่องจากกลุ่มผู้ใช้บริการของอุทยานการเรียนรู้มีหลากหลาย ทั้ง กลุ่มเด็ก เยาวชน พ่อแม่ผู้ปกครอง จึงต้องใช้การสื่อสารที่แตกต่างกันไป ดังนี้

-เด็ก จะดูตามความสนใจของเด็กก่อน ซึ่งส่วนใหญ่เด็กจะชอบหนังสือที่เป็นรูปภาพหรือ การ์ตูน แล้วจึงสอดแทรกความรู้ต่างๆ ผ่านสื่อที่เด็กสนใจ เพื่อให้เกิดเป็นเรื่องราว มีความ สนุกสนาน จะทำให้เด็กเกิดการติดตามและสนใจในสิ่งที่เราต้องการสื่อสาร รวมถึงได้สาระ ความรู้ควบคู่ไปด้วย

-เยาวชน หากเป็นกลุ่มเยาวชนหรือวัยรุ่น ก็ต้องเข้าใจสภาพพื้นฐานของวัยรุ่น การใช้ศัพท์ ต่างๆ และแสดงความเป็นกันเอง เพราะวัยรุ่นส่วนใหญ่จะมีความมั่นใจในตัวเอง และจะไม่ค่อยมี การสื่อสารกับเจ้าหน้าที่มากนัก ส่วนใหญ่จะพบว่าวัยรุ่นมักเรียนรู้ด้วยตนเองก่อน และจะสื่อสาร กับเจ้าหน้าที่เมื่อมีความจำเป็นเท่านั้น การสื่อสารกับวัยรุ่นส่วนใหญ่จึงเป็นการสื่อสารด้วยประโยค สั้นๆ กระชับ ได้ใจความ

-ผู้ใหญ่ เนื่องจากกลุ่มพ่อแม่ ผู้ปกครอง ส่วนใหญ่จะเข้าใจในเรื่องราวต่างๆมากกว่าเด็ก และเยาวชน การสื่อสารส่วนใหญ่จึงใช้ความสุภาพอ่อนน้อม ยิ้มแย้มแจ่มใส มีความกระตือรือร้น ในการให้บริการ ดูแลเอาใจใส่ และพยายามเข้าใจความต้องการของผู้ใช้บริการให้มากที่สุด

2. การจัดกิจกรรม การสื่อสารกับกลุ่มเป้าหมายผ่านกิจกรรมนั้น เป็นส่วนหนึ่งในการ สอดแทรกเนื้อหาความรู้ ซึ่งอุทยานการเรียนรู้ก็จะมีกิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อให้ ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายทุกเพศทุกวัย ดังนี้

-เด็ก จะจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการเล่านิทาน วาดภาพ ระบายสี ดูภาพยนตร์การ์ตูน เป็นต้น สื่อต่างๆเหล่านี้จะทำให้เด็กเกิดความสนใจ และเจ้าหน้าที่จะสามารถสื่อสารกับเด็กได้ง่ายขึ้น

-เยาวชน วัยรุ่นจะมีการเปลี่ยนแปลงไปตามกระแสนิยม การจัดกิจกรรมก็จะต้องมีความ ทันสมัย เพื่อดึงดูดความสนใจของวัยรุ่น ในปัจจุบันก็จะเป็นด้านการแสดงละคร การเล่นเกมดนตรี หรือการประกวดต่างๆ

-ผู้ใหญ่ กิจกรรมที่ใช้ในกลุ่มผู้ใหญ่ ส่วนใหญ่จะเป็นกิจกรรมเกี่ยวกับการประดิษฐ์งาน พื้นบ้าน การฝึกอบรมต่างๆ กิจกรรมที่เกี่ยวกับธรรมชาติ จะได้รับความสนใจจากพ่อแม่ ผู้ปกครองมากเป็นพิเศษ

3. การจัด workshop การจัดกิจกรรมที่ให้กลุ่มเป้าหมายได้ลงมือปฏิบัติด้วยตัวเองนั้น เป็นกลวิธีการสื่อสารอย่างหนึ่งซึ่งจะช่วยให้สามารถถ่ายทอดความรู้ต่างๆ ผ่านทางกิจกรรมโดยการได้ลงมือกระทำด้วยตนเอง ทำให้เกิดประสบการณ์ ความเชี่ยวชาญ และสามารถจดจำได้ดี

4. การใช้สื่อประชาสัมพันธ์ พบว่าเจ้าหน้าที่ใช้สื่อประชาสัมพันธ์ที่หลากหลาย ทั้งสื่อทางด้านสิ่งพิมพ์ และสื่อมวลชน เช่น หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ วิทยุ เพื่อให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายทุกกลุ่มเนื่องจากกลุ่มเป้าหมายในแต่ละกลุ่ม มีความสนใจสื่อต่างๆ ที่แตกต่างกันออกไป การใช้สื่อที่หลากหลายจะทำให้สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างทั่วถึง

“พูดให้สนุก และให้ความเป็นกันเองกับน้องๆ”

(สกลศักดิ์ นุระณะกุล. เจ้าหน้าที่ฝ่าย IT. สัมภาษณ์, 7 กุมภาพันธ์ 2550)

“มีความสุข ยิ้มแย้ม กระตือรือร้นในการให้บริการ ดูแลเอาใจใส่”

(ยุทธิชัย ช่างเจริญ. เจ้าหน้าที่ฝ่ายกิจกรรม. สัมภาษณ์, 9 กุมภาพันธ์ 2550)

“เน้นการให้บริการแบบอ่อนน้อม พูดจาสุภาพ พยายามอธิบายให้ผู้ใช้บริการเข้าใจอย่างละเอียด”

(ปนัดดา ศรีวรกุล. บรรณารักษ์. สัมภาษณ์, 8 กุมภาพันธ์ 2550)

“วัยรุ่นจะคุยง่าย จะมีศัพท์ง่ายๆ สื่อสารสั้นๆ ประหยัดคำพูด ส่วนใหญ่จะเรียนรู้ด้วยตัวเองก่อน ถ้าไม่จำเป็นจริงๆจะไม่เข้ามาหาเจ้าหน้าที่ เด็กๆ จะคุยง่ายกว่าผู้ใหญ่”

(ประกาย สินจะโป๊ะ. บรรณารักษ์. สัมภาษณ์, 13 กุมภาพันธ์ 2550)

“ดูตาม target เพราะหลากหลายมาก wording รูปแบบในการจัดกิจกรรม การจัดสถานที่ต้องเปลี่ยนไปตาม target ถ้าต้องสื่อสารกับเด็กเล็ก จะดูตามความสนใจ ส่วนใหญ่จะชอบหนังสือการ์ตูน รูปภาพ แทรกความรู้ไปกับสิ่งที่เค้าสนใจ เช่น ประวัติประเพณีลอยกระทง ก็จะทำเรื่องราวเป็นการ์ตูน รูปภาพ ทำ workshop ให้เหมาะสม”

(ชวันธร มงคลเลิศพล. เจ้าหน้าที่บริหาร ฝ่ายกิจกรรม. สัมภาษณ์, 13 กุมภาพันธ์ 2550)

ประโยชน์ที่เยาวชนได้รับจากการใช้บริการและการเข้าร่วมกิจกรรม

กิจกรรมที่จัดขึ้นทุกกิจกรรมอยู่บนพื้นฐานเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ ดังนั้นเยาวชนและผู้มาใช้บริการก็จะได้รับประโยชน์จากการใช้บริการและเข้าร่วมกิจกรรม ในด้านต่างๆ ดังนี้

1. ด้านเสริมทักษะการเรียนรู้ในทุกด้าน ทั้งการฟัง พูด อ่าน เขียน รวมถึงกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อส่งเสริมอาชีพให้กับกลุ่มเยาวชนที่อยู่ในวัยรุ่นตอนปลายหรือวัยทำงาน
2. ได้รู้จักตนเอง สามารถค้นพบความเป็นตัวของตัวเอง ว่ามีความชอบหรือมีความสนใจในด้านใดเป็นพิเศษ จากการได้เรียนรู้และทำกิจกรรมใหม่ๆ ที่ตนเองไม่เคยทำ จะทำให้รู้ว่าเรามีความเก่งหรือความถนัดในด้านใด
3. ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ นอกเหนือจากการเล่นเกม เทีว หรือเดินเล่น การเข้ามาใช้บริการอุทยานการเรียนรู้จะเป็นการใช้เวลาว่างที่มีเกิดประโยชน์
4. การได้ใช้เวลาว่างกับครอบครัวในการร่วมกิจกรรมต่างๆ เพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ภายในครอบครัว
5. ทำให้รู้จักเพื่อนใหม่ๆ เพิ่มมากขึ้นจากการเข้าร่วมกิจกรรม ได้พบปะ พูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น สร้างความสามัคคี สอนให้รู้จักการปรับตัวเข้ากับผู้อื่น การมีน้ำใจ การช่วยเหลือ หรือแม้แต่การผูกมิตร ซึ่งเป็นการเสริมสร้างการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีอีกด้วย
6. ทำให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เนื่องจากอุทยานการเรียนรู้เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น และแสดงความสามารถในด้านต่างๆ เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ มุมมองความคิด และเผยแพร่ผลงานของตนแก่บุคคลทั่วไป

“ทำให้รู้จักตนเองมากขึ้นว่าถนัดหรือเก่งด้านใด เพราะบางคนไม่รู้รู้จักความสามารถของตนเอง เมื่อมาร่วมกิจกรรมหรือมาใช้บริการจึงรู้ว่าตนเองชอบด้านไหน”

(อภิรดี แฝ่วพงษ์, เจ้าหน้าที่ฝ่ายประชาสัมพันธ์, สัมภาษณ์, 9 กุมภาพันธ์ 2550)

“กิจกรรมทำให้เกิดการฝึกทักษะ ทำให้เด็กๆ มีเพื่อนใหม่ เปลี่ยนบรรยากาศการเรียนรู้ที่แตกต่าง ได้ทดลองทำสิ่งใหม่ๆ หรือมีความสนใจเป็นของตนเอง ค้นหาว่าตนเองมีความชอบอะไร กิจกรรมต่างๆ ล้วนเป็นกิจกรรมเสริมทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง ทั้งการดู ฟัง และทำ”

(ประกาย สินจะโป๊ะ, บรรณารักษ์, สัมภาษณ์, 13 กุมภาพันธ์ 2550)

“อย่างน้อยที่สุดเยาวชนได้ใช้เวลาว่างของตนให้เกิดประโยชน์จากสาระของกิจกรรมที่ตนเข้าร่วม นอกเหนือจากนั้นเป็นสิ่งที่แต่ละคนเก็บเกี่ยวสะสมเป็นประสบการณ์ของตน”

(สุภาณี เลิศจิระประเสริฐ. หัวหน้ากลุ่มงานบรรณารักษ์ และกลุ่มงานห้องสมุด. สัมภาษณ์, 13 กุมภาพันธ์ 2550)

“กิจกรรมส่วนใหญ่ที่ทาง ik park จัดขึ้นมีประโยชน์ทุกกิจกรรม เช่น ห้องเด็กก็จะจัดกิจกรรมให้เด็กให้ลงมือทำ ได้ทำงานร่วมกับพ่อแม่ผู้ปกครอง เสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีในครอบครัว ในส่วนของเยาวชนก็จะเป็นการเพิ่มพูนความรู้ และส่งเสริมอาชีพ”

(ประภาสิริ มั่นนาค. บรรณารักษ์. สัมภาษณ์, 7 กุมภาพันธ์ 2550)

“ได้เปิดโลกทัศน์ใหม่ๆ จากที่ไม่ค่อยได้จากห้องสมุดของไทยทั่วไป ได้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และให้ความสุขแก่น้องๆ ได้”

(ณัฐชัย วงศ์เตชะสกุล. บรรณารักษ์. สัมภาษณ์, 8 กุมภาพันธ์ 2550)

“กิจกรรมทุกกิจกรรมที่จัดขึ้นมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และการอ่านเป็นพื้นฐานอยู่แล้ว จะเห็นได้ว่าการจัดกิจกรรมทุกครั้งจะมีหนังสือ และสื่อสนับสนุนอยู่ข้างๆ และแทรกไปตามสื่อ intranet ต่างๆ”

(ชวันธร มงคลเลิศพล. เจ้าหน้าที่บริหาร ฝ่ายกิจกรรม. สัมภาษณ์, 13 กุมภาพันธ์ 2550)

ปัจจัยที่สนับสนุน

อุทยานการเรียนรู้มีปัจจัยที่สนับสนุนการสื่อสารในด้านต่างๆ ดังนี้คือ

1. ได้รับการสนับสนุนโดยตรงจากภาครัฐ โดยการจัดตั้งสำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ เพื่อต้องการให้สังคมไทยเป็นสังคมฐานความรู้ และยังมีเครือข่ายจากภาคเอกชนทั้งนักวิจัย นักวิชาการ และองค์กรต่างๆ ที่เล็งเห็นความสำคัญของการศึกษาของเยาวชนไทย
2. สถานที่จัดตั้งที่ตั้งอยู่บนห้างสรรพสินค้าใจกลางกรุงเทพมหานคร ภายในประกอบด้วย การตกแต่งด้วยสถาปัตยกรรมที่ทันสมัย มีการแบ่งโซนของหนังสือและกิจกรรมออกตามกลุ่มผู้ใช้บริการและความสนใจ
3. มีสื่อมัลติมีเดียที่หลากหลาย ทั้งคอมพิวเตอร์ ภาพยนตร์ เกม และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ที่ช่วยให้เกิดความสะดวกรสบายในการใช้บริการและการร่วมกิจกรรม
4. มีกิจกรรมต่างๆที่น่าสนใจทุกอาทิตย์ โดยจะเปลี่ยนไปตามเทศกาล หรือความสนใจของสังคมในขณะนั้น จึงเป็นสิ่งที่ดึงดูดความสนใจได้มากขึ้น
5. มีการประชาสัมพันธ์ทางสื่อต่างๆ นอกสื่อสิ่งพิมพ์ทั่วไปและสื่อมวลชนแล้ว ยังมีบุคลากรประจำเดือน และแผ่นพับเพื่อประชาสัมพันธ์กำหนดการการจัดกิจกรรมล่วงหน้า เพื่อให้

ผู้ใช้บริการทราบรายละเอียดในกิจกรรมต่างๆ และเลือกเข้าร่วมกิจกรรมที่ตนเองสนใจได้ หากผู้ที่ต้องการใช้บริการไม่สะดวกในการมายังอุทยานการเรียนรู้ก็สามารถหาข้อมูลต่างๆ ได้จากทางเว็บไซต์

“มีการประชาสัมพันธ์ทางช่องทางต่างๆ เช่น จุลสาร หรือเว็บไซต์ซึ่งจะมี eBook บริการสำหรับบุคคลทั่วไปรวมถึงเยาวชน”

(ประภาสรี มั่นนาค. บรรณารักษ์. สัมภาษณ์, 7 กุมภาพันธ์ 2550)

“มีกิจกรรมที่หลากหลายและการจัดตกแต่งสถานที่ที่ทันสมัย”

(ณัฐชัย วงศ์เตชะสกุล. บรรณารักษ์. สัมภาษณ์, 8 กุมภาพันธ์ 2550)

“ใช้สื่อประชาสัมพันธ์หลายๆ สื่อ เช่น ทีวี วิทยุ รายการที่เยาวชนรับฟัง และลงข้อมูลในหนังสือพิมพ์ นิตยสารต่างๆ รวมทั้งเว็บไซต์”

(สุภาณี เลิศจิระประเสริฐ. หัวหน้ากลุ่มงานบรรณารักษ์ และกลุ่มงานห้องสมุด. สัมภาษณ์, 13 กุมภาพันธ์ 2550)

“ที่นี่มีการแบ่งโซนของหนังสือแต่ละประเภทอย่างชัดเจน เช่น ห้องสมุดเด็ก ห้องสมุดดนตรี ทำให้ผู้ใช้บริการสะดวกในการหาหนังสือที่ต้องการได้ง่าย”

(ปนัดดา ศรีวรกุล. บรรณารักษ์. สัมภาษณ์, 8 กุมภาพันธ์ 2550)

“ประชาสัมพันธ์ทางสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เจาะกลุ่มนักเรียนนักศึกษาในเรื่องกิจกรรมสร้างสรรค์ โดยมีการแบ่งห้องเป็นโซนๆ แยกแยะตามความสนใจและความชอบของแต่ละคน”

(อภิรดี แฝ้วพงษ์. เจ้าหน้าที่ฝ่ายประชาสัมพันธ์. สัมภาษณ์, 9 กุมภาพันธ์ 2550)

ปัญหาและอุปสรรค

ในขณะที่เดียวกันทางอุทยานการเรียนรู้ก็ยังมีปัญหาและอุปสรรคบางประการที่เจ้าหน้าที่มีความคิดเห็นว่าควรได้รับการปรับปรุง มีดังนี้

1. ส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องพื้นที่ในการให้บริการมีน้อยเกินไป เนื่องจากปัจจุบันอุทยานการเรียนรู้เป็นที่รู้จักมากขึ้น จึงทำให้มีผู้ใช้บริการทั้งในส่วนของห้องสมุดและการร่วมกิจกรรมเพิ่มมากขึ้น พื้นที่ที่รองรับจึงเกิดความคับแคบลงเรื่อยๆ

2. ทรัพยากรสารสนเทศที่ไม่พอเพียงต่อความต้องการของผู้ใช้บริการ ทั้งทรัพยากรสารสนเทศ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และหนังสือโดยเฉพาะหนังสือที่เกี่ยวกับการเรียน ตำราสอบ รวมถึงข้อกำหนดต่างๆในการยืมหนังสือที่ไม่เอื้ออำนวย เช่น อัตราการมัดจำหนังสือต่างประเทศ จำนวนเล่มในการยืม และระยะเวลาในการยืม

3. การประสานงานของฝ่ายเจ้าหน้าที่เอง ซึ่งอาจยังไม่มีประสบการณ์และความเชี่ยวชาญเพียงพอในรายละเอียดของกิจกรรมบางกิจกรรม ทำให้การจัดกิจกรรมบางกิจกรรมยังขาดความสมบูรณ์ และไม่สามารถเชื่อมโยงกิจกรรมให้เข้ากับการอ่านได้

4. การประชาสัมพันธ์ที่ขาดความต่อเนื่อง และยังไม่สามารถกระจายออกไปได้อย่างทั่วถึง ในปัจจุบันส่วนใหญ่จะมีการประชาสัมพันธ์ในส่วนแคบๆ เน้นไปในส่วนของจุลสารประจำเดือน การทำแผ่นพับ ซึ่งจะไม่สามารถกระจายออกไปได้อย่างทั่วถึง นอกจากผู้ที่รู้จักอยู่แล้ว ผู้ที่สนใจติดตาม และผู้ที่เป็นสมาชิก

“ควรขยายพื้นที่มากขึ้น เพื่อรองรับผู้ใช้บริการที่เพิ่มมากขึ้น ส่วนผู้ใช้บริการต้องขอความร่วมมือให้ช่วยกันดูแลรักษาทรัพย์สินของ tk park เพื่อส่วนร่วม”

(ประกาย สินจะ โป๊ะ. บรรณารักษ์. สัมภาษณ์, 13 กุมภาพันธ์ 2550)

“ทรัพยากรสารสนเทศยังมีน้อยเกินไป และจำนวนของทรัพยากรที่ยืมและเวลาของการยืมสั้นเกินไป”

(ณัฐชัย วงศ์เดชะสกุล. บรรณารักษ์. สัมภาษณ์, 8 กุมภาพันธ์ 2550)

“ระดับการรับผู้มาใช้บริการ ควรมีการศึกษาว่าปริมาณจำนวนผู้มาใช้บริการมีเท่าใด จึงจะตอบสนองได้พอดี ไม่ให้รู้สึกวุ่นวายแคลน”

(สุภาณี เลิศจิระประเสริฐ. หัวหน้ากลุ่มงานบรรณารักษ์ และกลุ่มงานห้องสมุด. สัมภาษณ์, 13 กุมภาพันธ์ 2550)

“ต้องเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมให้มากขึ้น รายละเอียดต้องปรับปรุง การประสานงานยังไม่มากนัก”

(ชวันธร มงคลเลิศพล. เจ้าหน้าที่บริหาร ฝ่ายกิจกรรม. สัมภาษณ์, 13 กุมภาพันธ์ 2550)

“อาจจะเป็นเรื่องหนังสือ ควรจะเพิ่มหนังสือเกี่ยวกับการเรียน ตำราสอบให้มากขึ้น เพราะมีน้อย นักเรียนจะเข้ามาถามกันมาก เช่น หนังสือสอบ TOEFL TOEIC IEILS และมีการ

ประชาสัมพันธ์ให้เยาวชนมากขึ้น เพราะปัจจุบันยังคิดว่าเป็นห้องสมุดสำหรับเด็กหรือสนามเด็กเล่น อยากให้เปลี่ยนความคิดว่าเป็นของทุกเพศทุกวัย ทั้งหนังสือและกิจกรรม”

(ยุทธินัย ช่างเจริญ. เจ้าหน้าที่ฝ่ายกิจกรรม. สัมภาษณ์, 9 กุมภาพันธ์ 2550)

การจัดตั้งอุทยานการเรียนรู้และการพัฒนาทางการศึกษาของเยาวชน

แม้การจัดตั้งอุทยานการเรียนรู้จะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ให้เยาวชนและบุคคลทั่วไปที่เข้ามาใช้บริการ แต่ยังมีข้อจำกัดอยู่ที่อุทยานการเรียนรู้ในปัจจุบันมีเพียง 2 แห่งในประเทศไทย คือ ที่กรุงเทพมหานครซึ่งเป็นอุทยานการเรียนรู้ต้นแบบ และจังหวัดยะลาที่เปิดให้บริการเมื่อเดือนธันวาคม พ.ศ.2549 ซึ่งได้รับความสนใจจากเยาวชนเป็นจำนวนมาก จึงมีความคิดว่าหากมีการจัดตั้งอุทยานการเรียนรู้อย่างทั่วถึง จะมีผลต่อการพัฒนาทางการศึกษาของเยาวชนไทย เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องได้ให้ความเห็นว่า จะเกิดผลดีต่อเด็กและเยาวชนเป็นอย่างมากหากได้ขยายโอกาสให้กับเยาวชนในจังหวัดต่างๆทั่วประเทศ เนื่องจากเป็นทางเลือกในการเรียนรู้ มีกิจกรรมที่หลากหลายเป็นห้องสมุดที่สวยงามแปลกใหม่ คาดว่าจะทำให้เยาวชนสนใจเข้าห้องสมุดมากขึ้น เป็นการปลูกฝังให้รักการอ่าน ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้และทำให้เกิดการพัฒนาทางการศึกษาของเยาวชนต่อไป

“เด็กมีทางเลือกในการเรียนรู้มากขึ้น lifestyle คนเมืองจะสนใจ shopping เข้าห้าง แต่ถ้ามีอุทยานการเรียนรู้ก็จะช่วยให้เด็กมีการเรียนรู้นอกห้องเรียนได้มากขึ้น เพราะเป็นการเสริมการเรียนรู้นอกห้องเรียนอย่างชัดเจน มีกิจกรรม หนังสือ คนครี ได้รับความรู้แทรกซึมไปจากสิ่งที่เรียนรู้จากห้องเรียน และเป็นทางเลือกที่สำคัญนอกจากหนังสือ วารสารทั้งไทยและต่างประเทศที่มีการอัพเดทแล้ว ยังมีสื่อมัลติมีเดียที่สามารถหาความรู้ทั้งจากที่ ik park และจากเว็บไซต์ รวมถึงการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับ theme ในแต่ละเดือน”

(ขวัญธร มงคลเลิศพล. เจ้าหน้าที่บริหาร ฝ่ายกิจกรรม. สัมภาษณ์, 13 กุมภาพันธ์ 2550)

“อุทยานการเรียนรู้จะช่วยให้เด็กและเยาวชนอยากที่จะเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น เพราะเป็นห้องสมุดที่แปลกใหม่ ไม่เหมือนห้องสมุดทั่วไป ทำให้เด็กและเยาวชนอยากที่จะเข้ามาใช้ห้องสมุด และได้ฝึกทักษะการเรียนรู้ที่หลากหลาย”

(กนกพร วงษ์เวช. บรรณารักษ์. สัมภาษณ์, 15 กุมภาพันธ์ 2550)

“การมีห้องสมุดในศูนย์การค้าหรือแหล่งที่ประชาชนมาใช้อย่างสะดวกจะทำให้ได้รับความสนใจจากเด็กและเยาวชน คิดว่าไม่เพียงแต่อุทยานการเรียนรู้เท่านั้น แต่หากมีการจัดตั้ง

ห้องสมุดที่สามารถรองรับความต้องการ และเข้าถึงประชาชนได้ ก็น่าจะมีผลต่อการพัฒนาทางการศึกษาของเยาวชนได้เช่นกัน”

(สุภาณี เลิศจิระประเสริฐ. หัวหน้ากลุ่มงานบรรณารักษ์ และกลุ่มงานห้องสมุด. สัมภาษณ์, 13 กุมภาพันธ์ 2550)

“ที่นี่เป็นต้นแบบ หลายๆที่ก็เริ่มให้ความสนใจแหล่งการเรียนรู้ที่นอกเหนือจากเป็นห้องสมุดก็จะมีกิจกรรมต่างๆ ให้ลองทำ ถ้ามีโอกาสได้ขยายก็จะไม่จำกัดอยู่แค่ในเมือง”

(ประกาย สินจะโป๊ะ. บรรณารักษ์. สัมภาษณ์, 13 กุมภาพันธ์ 2550)

“หากมีการจัดตั้งอุทยานการเรียนรู้จังหวัดละ 1 แห่ง เพื่อให้ทุกคนได้มีสิทธิในการใช้บริการอย่างทั่วถึง เด็กและเยาวชนจะมาใช้บริการมากขึ้น จะปฏิเสธไม่ได้ว่ารูปทรงที่สวยงาม สถาปัตยกรรมในอุทยานการเรียนรู้ ได้ช่วยกระตุ้นให้เยาวชนมาสนใจที่นี่ และได้รับรู้ เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆที่จัดขึ้น และจะเป็นการปลูกฝังการอ่านให้แก่เด็กและเยาวชนของประเทศชาติตลอดไป”

(อุททินัย ยังเจริญ. เจ้าหน้าที่ฝ่ายกิจกรรม. สัมภาษณ์, 9 กุมภาพันธ์ 2550)

“คาดว่าจะทำให้เยาวชนสนใจเข้าห้องสมุดมากขึ้น ทำให้มีการศึกษาค้นคว้า ปกติห้องสมุดก็จะมีเฉพาะหนังสือ แต่ที่นี่มีกิจกรรมด้วย มีอินเตอร์เน็ต เกม ไม่ต้องไปเล่นที่ร้านเกม มีห้องดูภาพยนตร์ ซึ่งล้วนส่งผลต่อการเรียนรู้และทำให้อยากเข้าห้องสมุดมากขึ้น”

(ประภาสิริ มั่นนาค. บรรณารักษ์. สัมภาษณ์, 7 กุมภาพันธ์ 2550)

“หากมีการจัดตั้งอุทยานการเรียนรู้อย่างทั่วถึงจะมีผลต่อการพัฒนาในทุกๆด้าน เป็นการใช้ชีวิตประจำวันของวัยรุ่น อย่างเมื่อก่อนไม่รู้จะไปไหน ไม่อยากไปห้องสมุดทั่วไป อุทยานการเรียนรู้จะเป็นทางเลือก เป็นแหล่งใหม่ที่มีประโยชน์มากกว่าการไปเดินเล่น เพื่อนๆจะชวนกันมาที่แปลกใหม่ ได้อ่าน เรียนรู้ และฝึกทักษะ”

(จักริน ศิริกิตติศักดิ์. เจ้าหน้าที่ฝ่ายประชาสัมพันธ์. สัมภาษณ์, 15 กุมภาพันธ์ 2550)

ข้อมูลสถิติจำนวนผู้เข้ามาใช้บริการอุทยานการเรียนรู้ (มิถุนายน – พฤศจิกายน)

ตารางที่ 2

แสดงจำนวนผู้ใช้บริการที่เป็นสมาชิกแบ่งตามช่วงอายุ

อายุ / เดือน	มิถุนายน			กรกฎาคม			สิงหาคม			กันยายน			ตุลาคม			พฤศจิกายน		
	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม
แบ่งตามช่วงอายุ																		
น้อยกว่า 10 ปี	169	139	306	313	306	619	526	496	1,022	535	536	1,071	863	848	1,711	495	494	989
10 – 24 ปี	512	534	1,046	848	939	1,787	1,304	1,405	2,709	1,464	1,628	3,092	1,921	2,158	4,079	1,207	1,399	2,606
25 – 39 ปี	228	231	459	409	552	961	726	894	1,620	789	979	1,768	783	1,060	1,843	700	837	1,537
40 – 59 ปี	115	131	246	270	280	550	467	471	938	448	506	954	487	591	1,078	371	417	788
60 ปีขึ้นไป	7	5	12	18	15	33	47	36	83	41	33	74	51	35	86	47	29	76
รวม			2,069			3,950			6,372			6,959			8,797			5,996

จากตารางที่ 2 พบว่าผู้ใช้บริการที่เป็นสมาชิกส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 10-24 ปี ในทุกเดือน รองลงมาคือช่วงอายุ 25-39 ปี ซึ่งจำนวนผู้ใช้บริการที่เป็นสมาชิกทั้งชายและหญิงมีจำนวนใกล้เคียงกันในทุกช่วงอายุ และเดือนที่มีผู้ใช้บริการที่เป็นสมาชิกเข้าใช้บริการมากที่สุด คือ เดือนตุลาคม รวม 8,797 คน รองลงมา คือ เดือนกันยายน รวม 6,959 คน

ตารางที่ 3
แสดงจำนวนผู้ใช้บริการที่ไม่เป็นสมาชิกแบ่งตามช่วงอายุ

ผู้ใช้บริการที่ไม่เป็นสมาชิก (One Day Pass)																			
อายุ	เดือน	มิถุนายน			กรกฎาคม			สิงหาคม			กันยายน			ตุลาคม			พฤศจิกายน		
		ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม
แบ่งตามช่วงอายุ				รวม			รวม			รวม			รวม			รวม			รวม
น้อยกว่า 10 ปี		429	445	874	784	809	1,593	311	588	899	254	755	1,009	360	1,173	1,533	164	371	535
10 - 24 ปี		1,293	1,875	3,168	2,377	3,040	5,417	1,117	2,695	3,812	1,038	3,642	4,680	1,264	5,458	6,722	866	1,968	2,834
25 - 39 ปี		1,003	1,288	2,291	1,789	2,419	4,208	1,028	2,726	3,754	1,089	3,598	4,687	1,184	5,613	6,797	1,059	2,128	3,187
40 - 59 ปี		532	759	1,291	833	1,076	1,909	472	988	1,460	446	1,305	1,751	616	2,125	2,741	450	821	1,271
60 ปีขึ้นไป		37	34	71	31	37	68	8	9	17	11	18	29	22	43	65	16	20	36
รวม				7,695			13,195			9,942			12,156			17,858			7,863

จากตารางที่ 3 พบว่าผู้ใช้บริการที่ไม่เป็นสมาชิกส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 10-24 ปี และช่วงอายุ 25-39 ปี ซึ่งจำนวนผู้ใช้บริการที่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย และเดือนที่มีผู้ใช้บริการมากที่สุด คือ เดือนตุลาคม รวม 17,858 คน รองลงมา คือ เดือนกรกฎาคม รวม 13,195 คน

ตารางที่ 4
แสดงจำนวนผู้ใช้บริการอุทยานการเรียนรู้ทั้งหมดในแต่ละเดือน

รวมจำนวนผู้ใช้บริการอุทยานการเรียนรู้ในแต่ละเดือน						
	มิถุนายน	กรกฎาคม	สิงหาคม	กันยายน	ตุลาคม	พฤศจิกายน
เป็นสมาชิก	2,069	3,950	6,372	6,959	8,797	5,996
ไม่เป็นสมาชิก	7,695	13,195	9,942	12,156	17,858	7,863
รวมทั้งเดือน	9,764	17,145	16,314	19,115	26,655	13,859

จากตารางที่ 4 พบว่าในทุกเดือนมีผู้ใช้บริการที่ไม่เป็นสมาชิก (One Day Pass) มากกว่าผู้ใช้บริการที่เป็นสมาชิก (Member) และมีผู้ใช้บริการรวมทั้งหมดเป็นจำนวนมากที่สุด คือ เดือนตุลาคม จำนวน 26,655 คน รองลงมา คือ เดือนกันยายน จำนวน 19,115 คน

เมื่อพิจารณาจากตารางทั้ง 3 แล้ว จะเห็นได้ว่าผู้ใช้บริการส่วนใหญ่เป็นผู้ใช้บริการที่ไม่เป็นสมาชิก (One Day Pass) มากกว่าผู้ใช้บริการที่เป็นสมาชิก (Member) เนื่องจากยังมีผู้ใช้บริการเป็นจำนวนมากที่เพิ่งจะเข้าใช้บริการเป็นครั้งแรก และบางส่วนยังคิดว่าคงไม่มีโอกาสได้เข้ามาใช้บริการบ่อยนัก จึงไม่ได้เป็นสมาชิก เนื่องจากการจะเป็นสมาชิกรุนั้นต้องชำระเงินค่าสมัครสมาชิกหรือต่ออายุเป็นรายปี แต่ทั้งนี้จะยกเว้นค่าสมาชิกแก่เยาวชนผู้พิการและผู้ด้อยโอกาส

ช่วงอายุของผู้ใช้บริการส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 10-24 ปี ซึ่งเป็นกลุ่มเด็กและเยาวชน เห็นได้ว่าเด็กและเยาวชนให้ความสนใจเข้าใช้บริการในอุทยานการเรียนรู้เป็นจำนวนมาก สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายของอุทยานการเรียนรู้ที่ต้องการให้เด็กและเยาวชนได้เข้ามาศึกษาค้นคว้าหาความรู้ และเข้าร่วมกิจกรรม รองลงมาคือช่วงอายุ 25-39 ปี ที่แม้ส่วนใหญ่จะเป็นวัยทำงานแต่ก็ให้ความสนใจที่จะเข้าใช้บริการเป็นจำนวนมาก ทั้งกลุ่มที่ยังศึกษาอยู่ในชั้นอุดมศึกษาและกลุ่มผู้ปกครอง และกลุ่มอายุที่มีจำนวนผู้ใช้บริการใกล้เคียงกันคือผู้ที่มีอายุน้อยกว่า 10 ปี และผู้ที่มีอายุระหว่าง 40-59 ปี ซึ่งโดยส่วนใหญ่จะเป็นพ่อแม่ผู้ปกครองนำเด็กเข้ามาใช้บริการและร่วมกิจกรรม

เดือนที่มีผู้ใช้บริการมากที่สุด คือ เดือนตุลาคมเพราะเป็นช่วงปิดภาคเรียนจึงมีเด็กและเยาวชนเข้ามาใช้บริการมากกว่าเดือนอื่นๆอย่างเห็นได้ชัด โดยภาพรวมจึงถือว่าอุทยานการเรียนรู้ประสบความสำเร็จไปได้อีกก้าวหนึ่ง และมีส่วนช่วยในการส่งเสริมความรู้แก่เด็กและเยาวชนเพื่อให้เกิดการพัฒนาทางการศึกษาที่ดีต่อไป

ส่วนที่ 2 การศึกษาเรื่องการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจของเยาวชนที่มีต่ออุทยานการเรียนรู้ โดยใช้การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยการวัดตัวแปรเป็นการสอบวัดเพียงครั้งเดียว (One-shot Descriptive Study)

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา

1. ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะประชากร

ตารางที่ 5

แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ชาย	166	41.5
หญิง	234	58.5
รวม	400	100.0

จากตารางที่ 5 พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ทำการสำรวจในครั้งนี้จำนวน 400 คน ประกอบด้วยเพศชายคิดเป็นร้อยละ 41.5 เพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 58.5

ตารางที่ 6

แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามกลุ่มอายุ

กลุ่มอายุ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
13-15 ปี	108	27.0
16-18 ปี	128	32.0
19-21 ปี	58	14.5
22-25 ปี	106	26.5
รวม	400	100.0

จากตารางที่ 6 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 16-18 ปี คิดเป็นร้อยละ 32.0 รองลงมาได้แก่ ผู้ที่มีอายุระหว่าง 13-15 ปี คิดเป็นร้อยละ 27.0 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุระหว่าง 19-21 ปี มีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 14.5

ตารางที่ 7

แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ประถมศึกษา	56	14.0
มัธยมศึกษา	180	45.0
ปวช./ปวส./อนุปริญญา	6	1.5
ปริญญาตรี หรือเทียบเท่า	138	34.5
สูงกว่าปริญญาตรี	20	5.0
รวม	400	100.0

จากตารางที่ 7 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 45.0 รองลงมาคือระดับปริญญาตรี หรือเทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 34.5 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษา ปวช./ปวส./อนุปริญญา มีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 1.5

ตารางที่ 8

แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามรายได้

รายได้ (เดือน)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ต่ำกว่า 5,000 บาท	257	64.3
5,000 -10,000 บาท	82	20.5
10,001-15,000 บาท	6	1.5
15,001 บาทขึ้นไป	55	13.8
รวม	400	100.0

จากตารางที่ 8 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 64.3 รองลงมาคือ 5,000-10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 20.5 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ 10,001-15,000 บาท เป็นกลุ่มที่มีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 1.5

2. การใช้ประโยชน์ที่ได้รับจากอุทยานการเรียนรู้

ตารางที่ 9

แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการใช้ประโยชน์ที่ได้รับจากอุทยานการเรียนรู้

การใช้ประโยชน์ที่ได้รับ จากอุทยานการเรียนรู้	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ระดับการใช้ ประโยชน์
1. เป็นแหล่งในการศึกษาหาความรู้ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และทำ กิจกรรม	107 (26.8)	224 (56.0)	65 (16.3)	4 (1.0)	0 (0)	4.08	สูง
2. ช่วยทำให้เกิดความสนใจใน การศึกษาหาข้อมูลในเรื่องต่างๆ	115 (28.8)	215 (53.8)	66 (16.5)	4 (1.0)	0 (0)	4.10	สูง
3. นำความรู้ที่ได้ไปใช้ในการเรียน และการดำเนินชีวิตประจำวัน	64 (16.0)	201 (50.3)	130 (32.5)	5 (1.3)	0 (0)	3.81	สูง
4. ได้รับความรู้ในหลากหลายด้าน เช่น วิทยาศาสตร์ สังคม ศิลปะ	75 (18.8)	234 (58.5)	83 (20.8)	6 (1.5)	2 (0.5)	3.93	สูง
5. นำข้อมูลที่ได้ไปเป็นแหล่ง อ้างอิง	96 (24.0)	185 (46.3)	102 (25.5)	14 (3.5)	3 (0.8)	3.89	สูง
6. ทำให้มีโลกทัศน์ที่กว้างไกลมาก ขึ้น	143 (35.8)	184 (46.0)	70 (17.5)	3 (0.8)	0 (0)	4.16	สูง
7. มีความรู้ ความเข้าใจในการใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศมากขึ้น	112 (28.0)	171 (42.8)	102 (25.5)	13 (3.3)	2 (0.5)	3.94	สูง
8. ช่วยให้ตนเองเป็นคนทันสมัยขึ้น	109 (27.3)	158 (39.5)	114 (28.5)	18 (4.5)	1 (0.3)	3.89	สูง
9. เป็นการใช้เวลาว่างให้เป็น ประโยชน์	246 (61.5)	128 (32.0)	26 (6.5)	0 (0)	0 (0)	4.55	สูงที่สุด
10. ได้พบปะ พูดคุย รวมถึงรู้จัก ปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นมากขึ้น	66 (16.5)	103 (25.8)	174 (43.5)	46 (11.5)	11 (2.8)	3.41	ปานกลาง
11. ฝึกให้ตนเองมีนิสัยรักการอ่าน และกล้าแสดงออกมากขึ้น	128 (32.0)	180 (45.0)	80 (20.0)	8 (2.0)	4 (1.0)	4.05	สูง
12. สร้างความสามัคคีในกลุ่มที่ได้ ทำกิจกรรมร่วมกัน	68 (17.0)	141 (35.3)	154 (38.5)	32 (8.0)	5 (1.3)	3.58	สูง
13. ได้รับสาระความบันเทิงที่ สอดแทรกในกิจกรรม	109 (27.3)	165 (41.3)	97 (24.3)	27 (6.8)	2 (0.5)	3.88	สูง
ค่าเฉลี่ยรวม						3.94	สูง

จากตารางที่ 9 พบว่ากลุ่มตัวอย่างได้รับประโยชน์จากการใช้อุทยานการเรียนรู้โดยเป็นการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์เป็นส่วนใหญ่ โดยเฉลี่ย 4.55 รองลงมาคือ ทำให้มีโลกทัศน์ที่กว้างไกลมากขึ้น มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.16 และช่วยทำให้เกิดความสนใจในการศึกษาหาข้อมูลในเรื่องต่างๆมากขึ้น มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.10 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่เห็นว่าได้พบปะ พูดคุย รวมถึงรู้จักปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นมากขึ้นมีน้อยที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.41

โดยภาพรวมแล้วการใช้ประโยชน์ที่ได้รับจากอุทยานการเรียนรู้ อยู่ในระดับสูง โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.94

3. ความพึงพอใจที่ได้รับจากอุทยานการเรียนรู้

ตารางที่ 10

แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความพึงพอใจที่ได้รับจากอุทยานการเรียนรู้

ความพึงพอใจที่ได้รับ จากอุทยานการเรียนรู้	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ระดับความ พึงพอใจ
1. ได้รับความรู้จากการศึกษาค้นคว้าข้อมูล	105 (26.3)	221 (55.3)	68 (17.0)	6 (1.5)	0 (0)	4.06	สูง
2. มีความรู้รอบตัวเพิ่มขึ้น มีความเข้าใจในสิ่งที่ตนเองสนใจมากขึ้น	121 (30.3)	209 (52.3)	64 (16.0)	6 (1.5)	0 (0)	4.11	สูง
3. สามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ประกอบการเรียนในห้องเรียนได้	100 (25.0)	173 (43.3)	114 (28.5)	9 (2.3)	4 (1.0)	3.89	สูง
4. ได้รับความรู้ในหลากหลายด้าน เช่น วิทยาศาสตร์ สังคม ศิลปะ	89 (22.3)	204 (51.0)	97 (24.3)	10 (2.5)	0 (0)	3.93	สูง
5. สามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น การคิดหรือวิเคราะห์	84 (21.0)	210 (52.5)	99 (24.8)	7 (1.8)	0 (0)	3.92	สูง
6. สามารถนำข้อมูลที่ได้ไปเป็นแหล่งอ้างอิง	98 (24.5)	187 (46.8)	107 (26.8)	8 (2.0)	0 (0)	3.93	สูง
7. ทำให้มีโลกทัศน์ที่กว้างไกลมากขึ้น	116 (39.0)	184 (46.0)	94 (23.5)	6 (1.5)	0 (0)	4.02	สูง
8. มีความรู้ ความเข้าใจในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมากขึ้น	102 (25.5)	174 (43.5)	109 (27.3)	15 (3.8)	0 (0)	3.90	สูง
9. ช่วยให้ตนเองเป็นคนทันสมัยขึ้น	112 (28.0)	155 (38.8)	116 (29.0)	14 (3.5)	3 (0.8)	3.89	สูง
10. เป็นการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์	203 (50.8)	155 (38.8)	39 (9.8)	2 (0.5)	1 (0.3)	4.39	สูง
11. ได้พบปะ พูดคุย รวมถึงรู้จักปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นมากขึ้น	73 (18.3)	144 (36.0)	137 (34.3)	39 (9.8)	7 (1.8)	3.59	สูง
12. เกิดความสามัคคีในกลุ่มที่ได้ทำกิจกรรมร่วมกัน	74 (18.5)	145 (36.3)	149 (37.3)	29 (7.3)	3 (0.8)	3.64	สูง
13. เป็นที่เผยแพร่ผลงานของผู้ที่สนใจเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนมุมมองความคิด	96 (24.0)	168 (42.0)	116 (29.0)	18 (4.5)	2 (0.5)	3.84	สูง

14. มีบรรยากาศดี และมีสิ่งอำนวยความสะดวกมากมาย	193 (48.3)	151 (37.8)	53 (13.3)	3 (0.8)	0 (0)	4.33	สูง
ค่าเฉลี่ยรวม						3.96	สูง

จากตารางที่ 10 พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในเรื่องการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์เป็นส่วนใหญ่ โดยเฉลี่ย 4.39 รองลงมาคือ มีบรรยากาศดี และมีสิ่งอำนวยความสะดวกมากมาย มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.33 และทำให้มีความรู้รอบตัวเพิ่มขึ้น และมีความเข้าใจในสิ่งที่ตนเองสนใจมากขึ้น มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.11 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่เห็นว่าได้พบปะ พูดคุย รวมถึงรู้จักปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นมากขึ้นมีน้อยที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.59

โดยภาพรวมแล้วความพึงพอใจที่ได้รับจากอุทยานการเรียนรู้ อยู่ในระดับสูง โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.96